

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

Az államadósság-csökkentés fenntarthatóságának kockázatai a 2016-2019. évi folyamatok alapján

2021.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

Az államadósság-csökkentés fenntarthatóságának kockázatai a
2016-2019. évi folyamatok alapján

Engedélyező:

Domokos László
Domokos László
elnök

Az Elemzés
az interneten
a www.asz.hu
oldalon
olvasható.

Szerkesztő:

NAGY ADRIENN projektvezető

Az elemzés elkészítését felügyelte:

DR. SIMON JÓZSEF felügyeleti vezető

Készítették:

NAGY ADRIENN projektvezető

FEHÉR PIROSKA számvevő

DUDÁS PÁL DÁNIEL számvevő

SZÉNÁSI PÉTER számvevő

Kiadja az Állami Számvevőszék

EL-2932-014/2021

TARTALOMJEGYZÉK

▶	VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	5
▶	AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE	8
▶	1. AZ ÁLLAMADÓSSÁGRA HATÓ TÉNYEZŐCSOPORTOK ÉRTÉKELÉSE	12
	1.1. Költségvetési hiány tényezőcsoport	12
	1.2. Államadósság-kezelés – devizaadósság tényezőcsoport	15
	1.3. Államadósság-kezelés – forintadósság tényezőcsoport	17
▶	2. A GDP-RE HATÓ TÉNYEZŐCSOPORTOK ÉRTÉKELÉSE	20
	2.1. Külső versenyképesség tényezőcsoport	20
	2.2. Belső versenyképesség tényezőcsoport	23
	2.3. Fejlesztés tényezőcsoport	26
	2.4. Foglalkoztatás tényezőcsoport	30
	2.5. Fogyasztás tényezőcsoport	32
	2.6. Gazdasági-társadalmi fenntarthatóság tényezőcsoport	35
▶	3. AZ ÉRTÉKFA SZINTJEINEK ÉRTÉKELÉSE	37
▶	4. KITEKINTÉS A TÉNYEZŐCSOPORTOK 2020. ÉVI ALAKULÁSÁRA	40
▶	RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK	44
▶	FOGALOMTÁR	45
▶	FELHASZNÁLT IRODALOM	47
▶	MELLÉKLETEK	52

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Magyarország Alaptörvénye szerint mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Országgyűlés csak olyan – a Költségvetési Tanács által előzetesen jóváhagyott - központi költségvetésről szóló törvényt fogadhat el, amely az államadósság GDP-hez viszonyított arányának csökkentését tartalmazza. 2016 és 2019 között az államadósság-szabály minden évben teljesült.

Az ÁSZ módszertant dolgozott ki az államadósság-csökkentés fenntarthatóságát veszélyeztető tényezők rendszerszintű elemzésére. Az elemzés az ún. „értékfa” modellel azonosított 9 tényezőcsoport 27 tényezőjének kockázatát értékelte az államadósság-mutató folyamatos csökkenése szempontjából. Az egyes tényezőcsoportok kockázati minősítését a kapcsolódó három tényező összesített értékelése határozta meg. A tényezők értékelésére a mögöttes indikátor változása alapján került sor.

Az ÁSZ a 2019. áprilisában publikált „Az adósságcsökkentés fenntarthatósága” című elemzésében a fenti módszertan szerint értékelte a 2014-2017. évi folyamatokat, melyek alapján megállapította, hogy az államadósság-mutató folyamatos csökkenését – az államadósság mérsékeltebb növekedése mellett – a GDP dinamikus növekedése eredményezte. A 27 vizsgált tényező közül kettő, az elsődleges költségvetési egyenleg változása és a munkaerőköltség alakulása jelentett negatív kockázatot az államadósság alakulására.

A 2016-2019. évi tényezők és tényezőcsoportok értékelését az 1. sz. táblázat, a minősítések változását a korábbi elemzéshez képest a 3. sz. melléklet mutatja be.

1. táblázat

A tényezőcsoportok és a tényezők minősítése¹

Tényezőcsoport megnevezése	Tényezőcsoport minősítése	Fenntarthatósági tényező	Minőségi tényező	Mennyiségi tényező
Költségvetési hiány	Stabil	Stabil	Stabil	Negatív
Államadósság-kezelés-Devizaadósság	Stabil	Pozitív	Stabil	Stabil
Államadósság-kezelés-Forintadósság	Stabil	Stabil	Stabil	Stabil
Versenyképesség- külső	Stabil	Stabil	Pozitív	Negatív
Versenyképesség- belső	Stabil	Stabil	Negatív	Pozitív
Fejlesztés	Stabil	Negatív	Stabil	Stabil
Foglalkoztatás	Stabil	Stabil	Pozitív	Stabil
Fogyasztás	Pozitív	Pozitív	Pozitív	Pozitív
Gazdasági-társadalmi fenntarthatóság	Pozitív	Pozitív	Negatív	Pozitív

Forrás: ÁSZ szerkesztés

Az elemzett időszakra vonatkozóan a vizsgált kilenc tényezőcsoport közül hét stabil, kettő – a fogyasztás és a gazdasági-társadalmi fenntarthatóság – pozitív minősítésű lett az államadósság-csökkentés fenntarthatóságára gyakorolt hatásuk alapján.

A **költségvetési hiány tényezőcsoport** két tényezője, a centralizációs arány – mely a teljes időszak alatt csökkent - és a kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiánya – mely a 2017. évet követően csökkent - esetében nem merült fel kockázat. Az elsődleges költségvetési egyenleg indikátorának 2019. évi értéke viszont negatív kockázatot jelez. A GDP arányos elsődleges költségvetési egyenleg a 2018-2019. években kis

¹ A gazdasági-társadalmi fenntarthatóságtényezői mind fenntarthatósági jellegű tényezők.

mértékben javult a 2017. évhez képest, melyhez hozzájárult az adóbevételek növekedése, de az egyenleg értéke a 2019. évben továbbra is negatív volt.

Az **államadósság-kezelést** jellemző két tényezőcsoportnál az indikátorok 2019. évi értéke alapján negatív kockázat nem merült fel a tényezők esetében. Az államadósság-mutatóra pozitív hatást gyakorolt a devizaadósság részarányának csökkenése a teljes adósságon belül.

A költségvetési hiány, a deviza- és a forintadósság-kezelés tényezőcsoportok minősítése alapján az államadósság egésze kockázati szempontból stabilnak volt minősíthető.

A **versenyképességet** jellemző két tényezőcsoport a tényezők 2019. évi indikátorainak összesített értékelése alapján stabil minősítést kapott. A külső versenyképességre negatív kockázatként hatott a folyó fizetési mérleg egyenlegének romlása, amelyet az áruk egyenlegének jelentős visszaesése okozott. A nettó nemzetközi befektetési pozíció javulása azonban pozitív folyamatként hatott a tényezőcsoportra. A belső versenyképességre a munkaerőköltség növekedése hatott negatív kockázatként, a tényezőcsoport kockázatát azonban kedvezően érintette a szolgáltatások bruttó hozzáadott értékének GDP arányos növekedése.

A **fejlesztés** tényezőcsoport esetén a 2019. évi indikátor értéke alapján negatív kockázati tényezőt jelentett a vállalati hitelállomány bővülési ütemének csökkenése, amely azonban a vállalati beruházásokat nem vetette vissza. A GDP arányos állóeszköz-felhalmozás – amelynek döntő hányadát az új tárgyeszköz-beruházások adják – a 2017. évtől dinamikusabban növekedett, a K+F ráfordítások értéke GDP arányosan kismértékben növekedett, így a 2019. évi indikátor értéke alapján mindkét tényező stabil minősítést kapott.

A **foglalkoztatás** tényezőcsoportba tartozó két tényező – a foglalkoztatási arány és az aktivitási ráta a 2019. évi indikátor értéke alapján stabil, a tartós munkanélküliség ráta - pozitív minősítést kapott. Az aktivitási ráta és a foglalkoztatási arány folyamatos emelkedése támogatja a GDP növekedését, a tartós munkanélküliség mérséklődése pedig a munkaerő-kínálat alkalmazkodását jelzi a növekvő kereslethez.

A **fogyasztás** tényezőcsoporthoz tartozó tényezők egységesen pozitív minősítést kaptak a 2019. évi indikátor értéke alapján. A bruttó reálkeresetek, a háztartások fogyasztási kiadásai és a háztartások pénzügyi eszközeinek értéke is folyamatosan növekedett az elemzett időszakban.

A **gazdasági-társadalmi fenntarthatóság** tényezőcsoport tényezőiből a 2019. évi indikátorok értéke alapján kettő pozitív, egy negatív kockázatú, ezáltal a tényezőcsoport összesített értékelése pozitív. A szegénységi arány csökkent, valamint növekedett az ezer főre jutó kiadott építési engedélyek száma. E folyamatok támogatták a gazdasági-társadalmi fenntarthatóságot, és ezáltal a GDP növekedést. A 25-64 éves népességből oktatásban, képzésben részt vevők arányának csökkenése negatív kockázatot jelzett, ami korlátot jelenthet a gazdasági növekedésben, ugyanis a munkaerőpiaci kereslet megfelelő kielégítéséhez a képzett munkaerő elengedhetetlen.

Az államadósság-mutató folyamatos csökkenését – az államadósság mérsékelt növekedése mellett – a GDP dinamikus növekedése eredményezte az elemzett időszakban. A GDP-re ható hat tényezőcsoport közül négynek stabil, kettőnek pozitív lett a minősítése. Ez, valamint az államadósságra közvetlenül ható tényezőcsoportok stabilitása azt jelzi, hogy az elemzett időszakban jellemzően kedvező makrogazdasági folyamatok zajlottak, melyek támogatták az államadósság-csökkentés fenntarthatóságát.

2020-ban azonban egy nem gazdasági (exogén) tényező, koronavírus-járvány következtében az államadósság-mutatóra ható több tényező esetében jellemzően kedvezőtlen irányú folyamatok kezdődtek el. Az elemzés azt vizsgálta, hogy az elemzett időszakban feltárt folyamatokat a koronavírus-járvány okozta gazdasági válság hogyan érintette a 2020. évben.

A 2020. évközi adatok alapján az államadósság-csökkentés fenntarthatóságát veszélyeztető tényezők közé tartozott – a 2019. évi indikátorok alapján is negatív kockázatként azonosított – elsődleges költségvetési egyenleg és a folyó fizetési mérleg egyenlegeinek romlása, valamint a vállalati hitelállomány csökkenése. Negatív kockázatként került azonosításra továbbá a kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiányának növekedése, a devizaadósság teljes adóssághoz viszonyított arányának növekedése és a kamatkidadások

növekedése. A gazdasági növekedést veszélyeztette a szolgáltatások bruttó hozzáadott értékének visszaesése, a háztartások fogyasztási kiadásainak csökkenése és a kiadott építési engedélyek számának visszaesése is.

Egyes tényezők esetében azonban javulást tárt fel az elemzés. A nettó nemzetközi befektetési pozíció javult, az államadósság-kezelés szempontjából kedvező, hogy az euró-kötvény felára tovább csökkent, és a forint-adósság durációja növekedett a 2020. évi évközi adatok alapján. A háztartások szintjén kedvező folyamatnak tekinthető, hogy a bruttó reálkeresetek és a háztartások pénzügyi eszközeinek állománya növekedtek, a foglalkoztatási és az aktivitási ráta is csak kis mértékben csökkent az első két negyedévben az előző év azonos időszakához képest, a harmadik negyedévben pedig már javulás volt tapasztalható.

Az elemzés készítésének időpontjában rendelkezésre álló adatok szerint a járvány előtti időszak jellemzően pozitív folyamatai alapot nyújtottak a járvány okozta válság kezeléséhez, amelynek következményeként az államadósságra ható egyes tényezők kockázatai csökkentek. A beazonosított negatív kockázatok kezelése azonban szükséges annak érdekében, hogy az államadósság-mutató újra fenntarthatóan csökkenő pályára kerüljön.

AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE

Az Állami Számvevőszék (továbbiakban ÁSZ) Stratégiájában rögzített célja, hogy fokozott hangsúlyt helyezzen az elemzésekkel támogatott tanácsadó szerepére, amellyel hozzájárul a jól irányított kormányzás kiterjesztéséhez.

Magyarország Alaptörvényének 36. cikkében rögzített követelménynek megfelelően az Országgyűlés nem fogadhat el olyan központi költségvetésről szóló törvényt, amelynek eredményeképpen az államadósság meghaladná a teljes hazai össztermék felét. Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Országgyűlés csak olyan központi költségvetésről szóló törvényt fogadhat el, amely az államadósság a teljes hazai össztermékhez viszonyított arányának csökkentését tartalmazza. E követelmény közép- és hosszútávon való teljesülése esetén valósulhat meg az adósságcsökkentés fenntarthatósága.

Az államadósság-mutató az államadósságot a bruttó hazai termék arányában fejezi ki. Az államadósság-mutatónak a gazdasági-társadalmi szempontú fenntartható fejlődés szempontjából is nagy jelentősége van, hiszen a népesedési folyamatok, a környezeti erőforrások megőrzése, a társadalmi béke, a pénzügyi egyensúly mind-mind tükröződik a mutató alakulásában.

A téma és az adott terület jelentőségére tekintettel az ÁSZ elemzései keretében rendszeresen vizsgálja az államadósság, az államadósság-mutató alakulását, feltárva a változások mögött húzódó okokat, lehetséges kockázatokat.

Jelen elemzés célja annak értékelése, hogy az elemzés során vizsgált tényezőknek milyen szerepe lehet az államadósság jövőbeni folyamatos csökkentése tekintetében, rámutat továbbá arra is, hogy e tényezők közül melyek jelentenek pozitív vagy negatív kockázatot az államadósság-szabály teljesülése szempontjából.

Az ÁSZ 2019. áprilisában publikálta elemzését, „Az adósságcsökkentés fenntarthatósága” címmel. Jelen elemzés a korábban publikált ÁSZ elemzés keretében kidolgozott módszertant követi, vagyis a 2016-2019. évi (az exportpiaci részesedést érintően 2015-2019. évi) adatok alapján vizsgálja az ún. „értékfa” modellel azonosított 9 tényezőcsoport (2. számú táblázat) tényezőinek kockázatát az államadósság-mutató folyamatos csökkenése szempontjából.

A tényezők 2020. évközi adatainak alakulására való kitekintés lehetővé teszi, hogy a jelenlegi gazdasági folyamatok következtében negatívvá váló kockázati tényezőkre rámutasson az elemzés.

Az egyes tényezőkhöz, és az azokból számított indikátorokhoz az elemzés készítésének időpontjában aktuális adatok teljes körűen elérhetőek a KSH, az Eurostat, az ÁKK, illetve az MNB honlapján, valamint a zárszámadási törvényekben. Az indikátorok számításához szükséges alapadatok elérhetőségét részletesen az 1. számú melléklet tartalmazza.

Értékfa modell

Az államadósság-mutatóra ható tényezők rendszerezése érdekében a magánszférában alkalmazott ún. „értékfa” („Value driver tree”) modellt alkalmazta az elemzés. Az „értékfa” modellt a magánszféra vállalkozásai a vállalati stratégiák értékelésére dolgozták ki. Lényege, hogy az elemzés középpontjába különböző tényezőcsoportok helyezhetők és a módszer által meghatározhatóak az ehhez tartozó további elágazási pontok. Az egyes elágazási pontok végén található tényezőkhöz pedig egy-egy olyan indikátor azonosítható, amely alapvetően leírja az adott terület jellemzőit.

A 2. számú táblázat az államadósság-mutató alakulását befolyásoló főbb tényezőket mutatja be (1. és 2. szint) az államháztartás és a GDP szempontjából. Az államadósság esetében három, a GDP esetében hat fő meghatározó tényezőcsoportot értékelt az elemzés a kapcsolódó módszertan alapján.

Az államadósság-mutatóra hatást gyakorló tényezők értékfája, az alkalmazott mutatószámok rendszere

1. szint	2. szint Tényezőcsoportok	3. szint Mutatószámok*
1. Államadósság	1.1. Költségvetési hiány	Centralizációs arány változása
		<i>Kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiánya a GDP százalékában</i>
		Elsődleges költségvetési egyenleg változása a GDP százalékában
	1.2. Államadósság-kezelés - Devizaadósság	Devizaadósság teljes adóssághoz viszonyított arányának változása
		<i>Euró kötvény felárának változása</i>
		Árfolyam-érzékenység változása
	1.3. Államadósság-kezelés - Forintadósság	Referenciahozamok "széttartásának" változása
		<i>Forintadósság durációjának változása</i>
		Kamatkiadások változása a GDP százalékában
2. GDP	2.1. Versenyképesség (külső)	Exportpiaci részesedés változása
		<i>Nettó nemzetközi befektetési pozíció változása</i>
		Folyó fizetési mérleg egyenlegének változása a GDP százalékában
	2.2. Versenyképesség (belső)	Ipari termelés versenyképességének változása
		<i>Munkaerőköltség változása</i>
		Szolgáltatások bruttó hozzáadott értékének változása
	2.3. Fejlesztés	Vállalati hitelállomány változása
		<i>K+F ráfordítások változása a GDP százalékában</i>
		Bruttó állóeszköz felhalmozás változása a GDP százalékában
	2.4. Foglalkoztatás	Aktivitási ráta változása
		<i>Tartós munkanélküliségi ráta változása</i>
		Foglalkoztatási arány változása
	2.5. Fogyasztás	Háztartások pénzügyi eszközeinek állományváltozása
		<i>Bruttó reálkeresetek változása</i>
		Háztartások fogyasztási kiadásainak változása
	2.6. Gazdasági-társadalmi fenntarthatóság	Szegénységi arány változása
		A 25-64 éves népességből oktatásban, képzésben részt vevők arányának változása
		Az ezer főre jutó kiadott építési engedélyek számának változása

* Félkövér kiemeléssel a fenntarthatósági, dőlt betűvel a minőségi, normál betűvel a mennyiségi jellegű mutatószámok

Forrás: ÁSZ szerkesztés

A kilenc beazonosított tényezőcsoportból három az államadósság-mutató számlálójára, hat a nevezőjére gyakorol elsősorban hatást.

Az egyes tényezőcsoportokhoz három-három – egy mennyiségi, egy minőségi és egy fenntarthatósági jellegű - indikátor kapcsolódik, melyek tartalmilag alkalmasak makroszintű pozitív vagy negatív kockázat jelzésére. A mennyiségi jellegű tényezők az államadósság-mutatóval kapcsolatos területek rövid távú (1-2 éves) jellemzésére alkalmasak. A minőségi jellegű tényezők az adott tényezőcsoport által nyújtott „teljesítményt” értékelik középtávon. Egy adott minőségi jellegű tényező negatív minősítése azt is kifejezi, hogy ennek változása, a pozitív tendencia elérése jellemzően több évet igényel. A fenntarthatósági jellegű tényezők az

adott tényezőcsoport folyamatainak általános keretfeltételeit fejezik ki. Jellemzően a gazdasági folyamatok hosszabb távú folyamatait jellemzik, ezáltal az e tényezőkhöz tartozó indikátorok értékének módosítása gazdaságpolitikai eszközökkel leginkább hosszabb távon lehetséges. További sajátosságuk, hogy változásuk iránya és ennek mértéke is visszahat a mennyiségi és minőségi jellegű tényezőkhöz kapcsolódó indikátorok alakulására.

Az indikátorok általános jellemzői

Az elemzésben szereplő tényezőkhöz kapcsolódó indikátorok az alapadatok értékeinek felhasználásával kerülnek bemutatásra, figyelemmel az indikátor számítási módszerében rögzített időtartamra. Az indikátorok általános jellemzője, hogy az alapadatok éves változásának három évre vonatkozó mozgóátlagaként számíthatók, kivéve az exportpiaci részesedés változását, amely esetén öt év számtani átlaga, illetve a munkaerőköltség, az ipari termelés versenyképessége, a bruttó reálkeresetek és a háztartások fogyasztási kiadásainak változását, amelyek esetén három év számtani átlaga adja meg az indikátor értékét.

A 2020. évi kitekintés a 2021. január 22-én rendelkezésre álló adatok alapján készült, azon tényezők, amelyek esetében nem álltak rendelkezésre megbízható évközi adatok, nem kerültek értékelésre. A 2020. évi indikátorok kiszámítására éves adatok hiányában nem került sor.

A tényezőcsoportok és tényezők értékelésének szempontjai

A kockázati tényezők elemzése tényezőcsoportonként összesítve, az államadósság és a GDP szintjén, valamint az államadósság-mutató szintjén történt. A minősítési kategóriák az egyes indikátorok értékei alapján, a kritériumtáblázatban (2. számú melléklet) szereplő alsó és felső értékeknek megfelelően történt.

A 2. számú mellékletben szereplő kritériumtáblázatban – az indikátorok jellegének megfelelően – a kockázati tényezők meghatározásához és értékeléséhez változási irányok, valamint amennyiben értelmezhető, alsó (változási nagyságrend minimum) és felső (változási nagyságrend maximum) értékek kerültek megállapításra. A minősítési kategóriák az egyes indikátorok értékei alapján kerültek meghatározásra.

A kritériumtáblázatban szereplő alsó és felső értékek megállapítása a módszertan keretében történt. Az egyes kritériumértékek meghatározása során a következő szempontok voltak meghatározóak:

- az indikátorok értékének elmúlt időszakban jellemző alakulása,
- az indikátorok mögötti közgazdasági változó értékének, változásának elmúlt időszakban tapasztalható átlagos nagyságrendje,
- az adott tényező és a kapcsolódó indikátor típusa és jellege,
- az egyes tényezők közötti közgazdasági összefüggések (pl. háztartások pénzügyi eszközeinek állományváltozása és a háztartások fogyasztási kiadásainak változása között).

Stabil minősítést kapott a tényező, ha az indikátor értéke nem haladta meg a kritériumtáblázatban rögzített alsó és felső értéket, vagy a változást értékelő kritérium esetén az indikátor értéke nem változott. Pozitív minősítést kapott a tényező, ha az indikátor kedvező irányba változott, és a változás meghaladta a meghatározott nagyságrendet, vagy az adott indikátor értéke a kritérium szerint meghatározott pozitív változási iránynak megfelelt. Negatív minősítést kapott a tényező, ha az indikátor kedvezőtlen irányba változott, és a változás meghaladta a meghatározott nagyságrendet, vagy az adott indikátor értéke a kritérium szerint meghatározott negatív változási iránynak megfelelt.

Az egyes tényezőcsoportok értékelése a hozzájuk tartozó tényezők értékelése alapján történt. A tényezőcsoportok minősítése a következők szerint került meghatározásra:

- amennyiben a mennyiségi, a minőségi és a fenntarthatósági tényező ugyanazt az értékelést mutatta, a minősítés ezen értékeléssel megegyezett,
- amennyiben a mennyiségi és a minőségi tényező értékelése azonos volt, de a fenntarthatósági tényező ettől eltérő, akkor a két azonos minősítés szerint történt a tényezőcsoport értékelése,

- amennyiben a mennyiségi és a minőségi tényező értékelése eltérő volt, akkor a fenntarthatósági indikátor minősítését szükséges figyelembe venni, azzal a feltétellel, hogy három különböző értékelés (pozitív, negatív és stabil minősítés) esetén a minősítés együttesen stabil lesz,
- a gazdasági-társadalmi fenntarthatóság tényezőcsoport esetén két pozitív minősítésű és egy stabil, vagy negatív minősítésű tényező esetén a tényezőcsoport együttes értékelés pozitív.

Az államadósság-mutató értékét meghatározó két első szintű tényező – azaz az államadósság és a GDP – értékelése az egyes tényezőcsoportok minősítése alapján történt. Az együttes kockázati értékelés a többségben lévő minősítések alapján került meghatározásra.

Az első szintű tényezők értékelését követően alakult ki az államadósság-mutató csökkenésének fenntarthatóságára vonatkozó értékelés. Ennek meghatározása az államadósság és a GDP tényezők kapcsán feltárt kockázati tényezők alapján történt.

1. AZ ÁLLAMADÓSSÁGRA HATÓ TÉNYEZŐCSOPORTOK ÉRTÉKELÉSE

Az államadósság-mutató az elemzett időszakban az alábbiak szerint alakult:

3. táblázat

Az államadósság-mutató alakulása a 2016.01.01-2019.12.31 időszakban

	2016.01.01	2016.12.31	2017.12.31	2018.12.31	2019.12.31
Államadósság-mutató (%)	73,4%	73,1%	71,9%	69,3%	65,0%

Forrás: ÁSZ, 2020a alapján ÁSZ szerkesztés

Az államadósság nominálisan folyamatosan növekedett, de GDP arányosan jelentős javulás figyelhető meg, az államadósság a 2016. év eleji 73,4%-ról 2019. év végére 65,0%-ra csökkent.

Az államadósságra közvetlenül ható három tényezőcsoport, a költségvetési hiány, valamint a devizában, illetve forintban fennálló államadósság-kezelés területén bekövetkezett folyamatok elemzésével került sor a tényezőcsoportokon belüli tényezők értékelésére.

1.1. Költségvetési hiány tényezőcsoport

A centralizációs arány változása

A centralizációs arány a 2016. évi 45,0%-ról 2019. évre – folyamatos csökkenést mutatva – 1,5 százalékponttal, 43,5%-ra csökkent, amely azt mutatja, hogy az állam egyre kisebb arányban vont el pénzügyi forrásokat a vállalkozásoktól és a háztartásoktól. A centralizációs arány 2016-2019. évi értékeit és az ebből számított indikátort a 4. számú táblázat foglalja össze.

4. táblázat

A centralizációs arány alakulása a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	Centralizációs arány (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	45,0	
2017	44,1	
2018	43,8	
2019	43,5	-0,5 (stabil tényező)

Forrás: KSH (3.1.14. A kormányzati szektor főbb adatai (1995–)), (2020b) alapján ÁSZ szerkesztés

A centralizációs arány értékeiből számított indikátor stabil minősítésű.

A kormányzati szektor bevétele évről évre növekedést mutatott az elemzett időszakban. Ennek hátterében a főbb adótípusokból származó bevételek növekedése állt. A jövedelmeket terhelő adók súlya a költségvetési egyensúly megtartása mellett fokozatosan csökkentésre került, az adórendszer súlypontja a fogyasztási-forgalmi típusú adókra helyeződött. Több területen az adókulcsok is mérséklődtek (pl. szociális hozzájárulási adó, valamint a személyi jövedelem adókulcsa, az új építésű lakások, illetve egyes élelmiszerek áfája, a társasági és a kisvállalati adókulcs), az igénybe vehető adókedvezmények növekedtek (pl. a két gyermeket nevelő családok adókedvezménye).

A centralizációs arány értékének változására az adópolitikai döntéseken kívül a GDP növekedése volt kedvező hatással. A témakörrel részletesebben foglalkozik az ÁSZ 2020. novemberében megjelent elemzése. (ÁSZ, 2020d)

A centralizációs arány értékének csökkenése azt mutatja, hogy a gazdaság szereplői a csökkenő mértékű állami elvonásnak köszönhetően egyre nagyobb összegű forrásból tudnak gazdálkodni, ami közvetetten támogatja a gazdaság növekedését.

A kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiányának változása a GDP százalékában

Az EDP jelentések alapján a GDP arányos költségvetési hiány a 2016-2019. években nem haladta meg a maastrichti szerződésben meghatározott 3,0%-os küszöbértéket. A kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiányát² a 2016-2019. években és az ebből számított indikátort az 5. számú táblázat foglalja össze.

5. táblázat

A kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiánya a GDP százalékában a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	A kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiánya a GDP százalékában (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	-1,8	
2017	-2,4	
2018	-2,1	
2019	-2,1	
		-0,1 (stabil tényező)

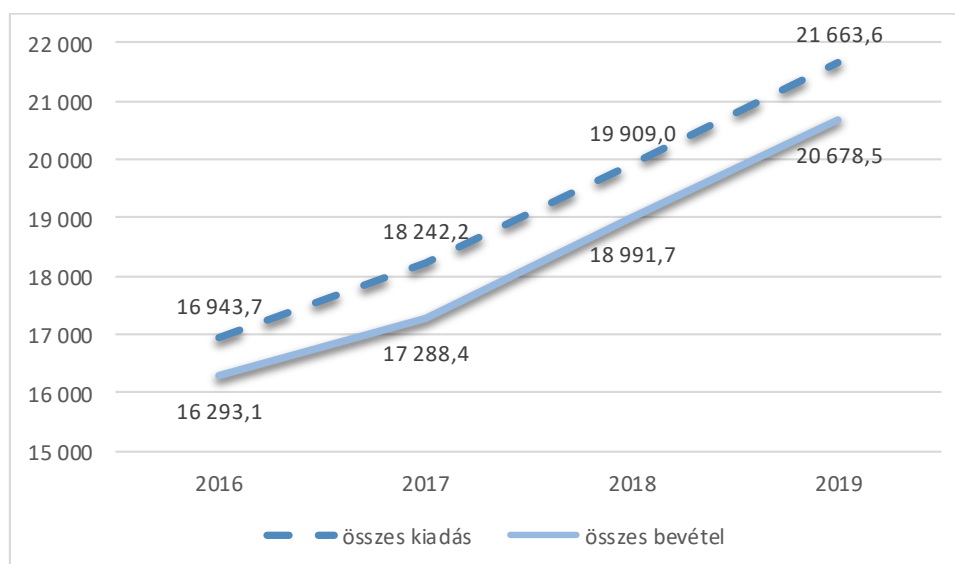
Forrás: KSH (2020b) alapján ÁSZ szerkesztés

A kormányzati szektor uniós módszertan szerinti GDP arányos hiány értékeiből számított indikátor stabil minősítésű.

A kormányzati szektor bevételei és kiadásai közel azonos arányban növekedtek (lásd 1. sz. ábra), ezért a kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiányának a 2016-2019. évi javulásában a meghatározó tényező a GDP növekedés volt.

1. ábra

A kormányzati szektor összes bevétele és kiadása (Mrd Ft)

Forrás: KSH (3.1.24. A kormányzati szektor főbb negyedéves adatai) alapján ÁSZ szerkesztés

A kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiány mértékének 3%-os küszöbérték alatti alakulása hozzájárult hazánk kedvező nemzetközi megítéléséhez, ezáltal Magyarország külső sérülékenységének mérsékléséhez.

²² Az ESA 2010 uniós módszertant a Regulation (EU) No 549/2013 of the European Parliament and of the Council of 21 May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union Text with EEA relevance határozza meg, mely alapján a kormányzati szektorba sorolandó nem államháztartási szervezetek körének különbözőségén túl az uniós módszertan szerinti számbavételnél az elszámolandó tranzakciók köre, az elszámolás időpontja és értéke is eltérhet az államháztartási elszámolásokhoz képest.

Az elsődleges költségvetési egyenleg változása a GDP százalékában

Az elsődleges költségvetési egyenleg értékét a GDP százalékában a növekvő mértékű elsődleges költségvetési hiány rontotta, a növekvő GDP értéke azonban javította, a kettő együttes hatásaként alakult ki a változás. Az elsődleges költségvetési egyenleg értékét a GDP százalékában 2016-2019. években és az ebből számított indikátor 2019. évi értékét és minőségét a 6. számú táblázat mutatja be.

6. táblázat

Az elsődleges költségvetési egyenleg a GDP százalékában a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	Az elsődleges költségvetési egyenleg a GDP százalékában (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	1,2	
2017	-0,9	
2018	-0,7	
2019	-0,8	-0,7 (negatív tényező)

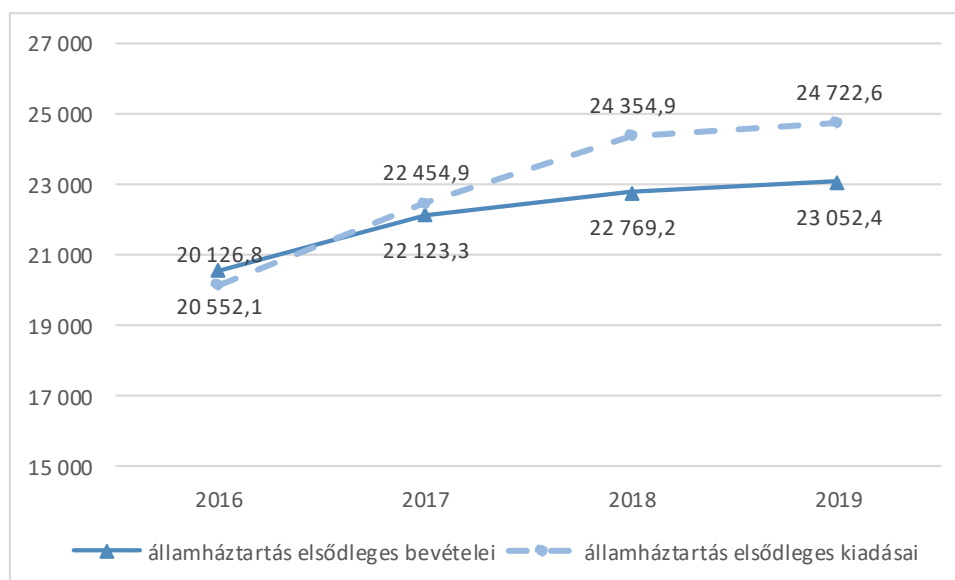
Forrás: T/1671. és T/13098. számú (zárszámadási) törvényjavaslat alapján ÁSZ szerkesztés

A GDP arányos elsődleges költségvetési egyenleg értékeiből számított indikátor minősítése negatív, vagyis negatív kockázati tényezőt jelent az államadósság-csökkentés fenntarthatósága szempontjából.

Az elsődleges költségvetési egyenleg a GDP százalékában 2016-ban többletet, 2017-2019. években hiányt mutatott, vagyis az adott évi kamatbevételek, illetve -kiadások nélkül számított államháztartási bevételek csak a 2016. évben fedezték a kiadásokat. Az elemzett időszakban az elsődleges kiadások nagyobb arányban bővültek a bevételeknél, amely az elsődleges egyenleg romlását okozta. (lásd 2. sz. ábra)

2. ábra

Az államháztartás elsődleges bevétele és kiadása (Mrd Ft)

Forrás: T/1671. és T/13098. számú (zárszámadási) törvényjavaslat alapján ÁSZ szerkesztés

A GDP arányos elsődleges költségvetési egyenleg a 2018-2019. években kis mértékben javult a 2017. évhez képest, amelyhez hozzájárult az adóbevételek – a centralizációs arány pontnál részletezett adócsökkentések ellenére bekövetkezett – növekedése. Az adókból és társadalombiztosítási hozzájárulásokból származó összes bevétel a 2016. évről a 2017. évre 8,6%-os, a 2018. évre 6,8%, míg a 2019. évre 10,3%-os növekedést mutatott az előző év adatához képest. (KSH, 3.1.16.3. Az adókból és társadalombiztosítási hozzájárulásokból

származó bevételek – Központi kormányzat (1995–)) Ez jelzi többek között a gazdaságnak az elemzett időszakban bekövetkezett bővülését, továbbá a gazdaság kifehéritésének eredményét, az adózási morál javulását.

Az elsődleges költségvetési egyenleg GDP arányos javulását az is támogatta, hogy az uniós fejlesztése khez történő központi költségvetésből származó hozzájárulási igény – a 2017. évet kivéve – csökkent az előző évhez képest. Az elemzett időszakban a hozzájárulás mértéke a 2016. évi 1 110,1 Mrd Ft-ról 2018-ra közel a felére, 577,7 Mrd Ft-ra esett vissza, majd a 2019. évben tovább csökkent 236,7 Mrd Ft-ra. (ÁSZ, 2020a)

1.2. Államadósság-kezelés – devizaadósság tényezőcsoport

A devizaadósság teljes adóssághoz viszonyított arányának változása

A központi költségvetés adóssága a 2016. évi 25 430,0 Mrd Ft-ról a 2019. évre folyamatosan, összesen 16,7%-kal 29 682 Mrd Ft-ra növekedett. A központi költségvetés adósságán belül a devizaadósság azonban folyamatos csökkenést mutatott a 2016-2019. években, amely hozzájárult az ország külső eladósodottságának csökkenéséhez. (ÁKK,2020a)

A devizaadósság teljes adóssághoz mért arányát a 2016-2019. években és az ebből számított indikátor értékét és minősítését a 7. számú táblázat mutatja be.

7. táblázat

A devizaadósság teljes adóssághoz viszonyított aránya a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	A devizaadósság teljes adóssághoz viszonyított aránya (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	24,6	
2017	21,6	
2018	20,0	
2019	17,7	
		-2,3 (pozitív tényező)

Forrás: ÁKK (2016a), ÁKK (2017a), ÁKK (2018a), és ÁKK (2019a) és ÁKK 2020a alapján ÁSZ szerkesztés

A devizaadósság teljes adóssághoz viszonyított arányából számított indikátor értéke -2,3% volt 2019. évben, amely pozitív minősítést jelent.

Az államadósság szerkezete javult az elemzett időszakban, mivel a devizaadósság arányának csökkenésével párhuzamosan a forintadósság aránya növekedett. A központi költségvetés adósságának növekedése mellett a devizaadósság volumene csökkent, amely a devizaadósság teljes adóssághoz mért arányának csökkenését eredményezte az elemzett időszakban.

A devizaadósság arányának csökkenése és a kedvező kamatkörnyezet következtében a 2016-2019. években csökkentek a GDP arányos bruttó kamatkidadások is.

Az államadósság szerkezetének javulása is hozzájárult a nemzetközi hitelminősítők Magyarország befektetésre ajánlott szintre történő felminősítéséhez 2016. évben, illetve a 2019. évben, amely az államadósság-kezelés sikerességét is tükrözi. (ÁKK, 2020e)

Euró-kötvény felárának változása

A 10 éves időtartamú euró kötvény felára a 2016. évi 0,2%-ról a 2017. évre 0,4%-ra növekedett, majd két év alatt -0,2%-ra csökkent. Az átlagos piaci hozam csökkenésének oka a devizaadósság csökkenésével megvalósult alacsonyabb kitétség és a növekvő állampapír iránti kereslet volt, amely az állam részére alacsonyabb kamatkidást jelentett. 2017. évben a felár és a kamatkidás is növekedést mutatott a 2016. évi adatokhoz képest.

A 10 éves euró kötvény felárának a 2016-2019. évi alakulását és az ebből számított indikátort a 8. számú táblázat mutatja be.

8. táblázat

10 éves euró kötvény felár a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	10 éves euró-kötvény felár (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	0,2	
2017	0,4	
2018	0,3	
2019	-0,2	
		-0,1 (stabil tényező)

Forrás: ÁKK (2016b), (2017b), (2018b), (2019b) alapján ÁSZ szerkesztés

Az indikátor értéke a 2019. évben -0,1%-os értéket vett fel, amely alapján a hosszú futamidejű euró-kötvény felár stabil tényezőnek minősült az államadósság-csökkentés fenntarthatósága szempontjából.

A hosszú lejáratú kötvény esetében a felár csökkenése az állampapírok iránti befektetői bizalom erősödését jelezte a nemzetközi pénzügyi piacokon. A felár csökkenésével az állam költségmegtakarítást ér el, a csökkenő hozam kedvezően érinti a kamatkiadásokat.

Árfolyam-érzékenység változása

A devizaadósság finanszírozásának árfolyamkockázatát kifejező árfolyam-érzékenység az alapadatok kisebb mértékű változása esetén is jelentős mértékben módosulhat.

Az árfolyam-érzékenység változása mutató a 2016. évi 4,8%-ról a 2017. évre 24,9 százalékponttal, -20,1%-ra csökkent, a 2017. évi adathoz képest a mutató értéke a 2018. évre 40,6 százalékponttal 20,5%-ra növekedett. 2019. évre a mutató értéke 3,2 százalékpontos csökkenést mutatott, így értéke 17,3% volt.

Az árfolyam-érzékenység változása mutató értékét és az ebből számított indikátor értékét és minősítését az elemzett időszakban a 9. számú táblázat mutatja be.

9. táblázat

Az árfolyam-érzékenység alakulása 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	Árfolyam-érzékenység (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	4,8	
2017	-20,1	
2018	20,5	
2019	17,3	
		+4,2 (stabil tényező)

Forrás: ÁKK (2016a), (2017a), (2018a), (2019a), és MNB (2020a) alapján ÁSZ szerkesztés

Az árfolyam-érzékenység értékeiből számított indikátor a 2019. évben 4,2%-os értékkel stabil minősítést vett fel, amely alapján megállapítható, hogy az árfolyam-érzékenység nem jelentett negatív kockázatot az államadósság-csökkentés fenntarthatósága szempontjából.

Az árfolyam-érzékenység mutató a 2016. évről a 2017. évre bekövetkezett csökkenése jelentősen hozzájárult az államadósság finanszírozási költségeinek csökkenéséhez. Az USD euróval szembeni gyengülése az adósság csökkenésének irányába hatott. Az USD az euróval szemben több mint 10%-ot gyengült a 2017. évben, ami a GDP 1,2%-ával csökkentette az államadósságot. (MNB, 2018)

A mutató a 2018. évre bekövetkezett növekedését az euró és USD árfolyam-növekedés együttes hatása okozta. A 2019. évi változását pedig a forint euróval és USD-vel szemben bekövetkezett kismértékű erősödése, valamint az ezekben a devizanemekben fennálló adósság részarányának (EUR esetén 1,3 százalékpontos, USD esetén 1,2 százalékpontos) csökkenése együttesen idézték elő. Vagyis a korábbi pontban ismertetett devizaadósság részarányának csökkenése is kedvező hatást fejtett ki az árfolyam-érzékenységre.

1.3. Államadósság-kezelés – forintadósság tényezőcsoport

Referenciahozamok széttartásának változása

A 10 éves (hosszú lejáratú) és az 5 éves (középlejáratú) referenciahozam az elemzett időszakban azonos irányba, de eltérő mértékben változott, amely a referenciahozamok széttartásának ingadozását okozta.

A 2016–2019. évi 10 éves és 5 éves referenciahozam értékeket, azok széttartását, valamint a mutatószámokból számított indikátor 2019. évi értékét és minősítését a 10. számú táblázat tartalmazza.

10. táblázat

A referenciahozamok széttartása a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	10 éves referenciahozam (%)	5 éves referenciahozam (%)	Referenciahozamok széttartása (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	3,2	1,7	1,5	-0,2 (stabil tényező)
2017	2,0	1,1	0,9	
2018	3,0	2,5	0,5	
2019	2,0	1,2	0,8	

Forrás: ÁKK (2016a), (2017a), (2018a), (2019a) alapján ÁSZ szerkesztés

Az ingadozások ellenére a referenciahozamok széttartásának értékeiből számított indikátor a 2019. évben stabilnak minősült, így nem jelentett kockázatot az államadósság-csökkenés fenntarthatóságára.

A referenciahozamok értéke a 2016. évről a 2017. évre csökkent, a 10 éves futamidejű állampapírok esetében a csökkenés nagyobb arányú volt. A 2017. évről a 2018. évre növekedés jellemezte a referenciahozamokat mind a hosszú, mind pedig a közép lejárat esetén, de ez utóbbi növekedése volt a nagyobb arányú. A 2018. évről a 2019. évre ismét jelentős csökkenés következett be mindkét lejáratú állampapír esetén.

Az állampapírok állományi értékét vizsgálva látható, hogy a csökkenő referenciahozamok – amelyek kamatmegtakarítást jelentettek az államháztartás számára - nem csökkentették az állampapírok esetén jelentkező befektetési kedvet. Különösen a hazai befektetők által birtokolt, az állam által kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok értéke és államadósságon belüli részaránya növekedett az elemzett időszakban, mind a háztartások, mind pedig a nagybefektetők körében. (ÁSZ, 2020e)

Forintadósság durációjának változása

Az államadósság finanszírozásába bevont források durációjának növekedése a forrásmegújítási kockázat csökkenését, kiszámíthatóbb kamatkidadásokat, ugyanakkor magasabb kamatokat is jelenthet, amely azonban az elemzett időszakban nem volt jellemző.

A forintadósság 2016-2019. évi durációját, és az abból számolt indikátor értékét és minősítését a 11. számú táblázat foglalja össze.

A forintadósság durációja a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	A forintadósság durációja (év)	Az indikátor értéke (év) és minősítése
2016	3,0	
2017	3,0	
2018	3,1	
2019	4,2	+0,4 (stabil tényező)

Forrás: ÁKK (2016a), (2017a), (2018a), (2019a) alapján ÁSZ szerkesztés

A duráció értékeiből számított indikátor a 2019. évben 0,4-es értéket vett fel, amely alapján stabil tényezőnek tekinthető az államadósság-csökkentés fenntarthatósága szempontjából.

A forintadósság durációja a 2016. évről a 2019. évre 1,2 évvel 4,2 évre növekedett. Az adósság megújítási kockázatának elfogadható szinten tartása érdekében az adósságkezelési stratégiában rögzítésre került a forintadósság átlagos futamidejének optimális értéke, amelyet az ÁKK a 2015. évben 3,0 +/-0,5 évben állapított meg.

Kamatkiadások változása a GDP százalékában

A GDP arányos kamatkiadások a 2016-2019. években folyamatos csökkenést mutattak, az elemzett időszakban összesen 0,9 százalékpontos csökkenés következett be.

A kamatkiadásokat a GDP %-ában és az ebből számított indikátor értékét a 12. számú táblázat foglalja össze.

A kamatkiadások a GDP %-ában a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	Kamatkiadások a GDP százalékában (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	2,7	
2017	2,5	
2018	2,1	
2019	1,8	-0,3 (stabil tényező)

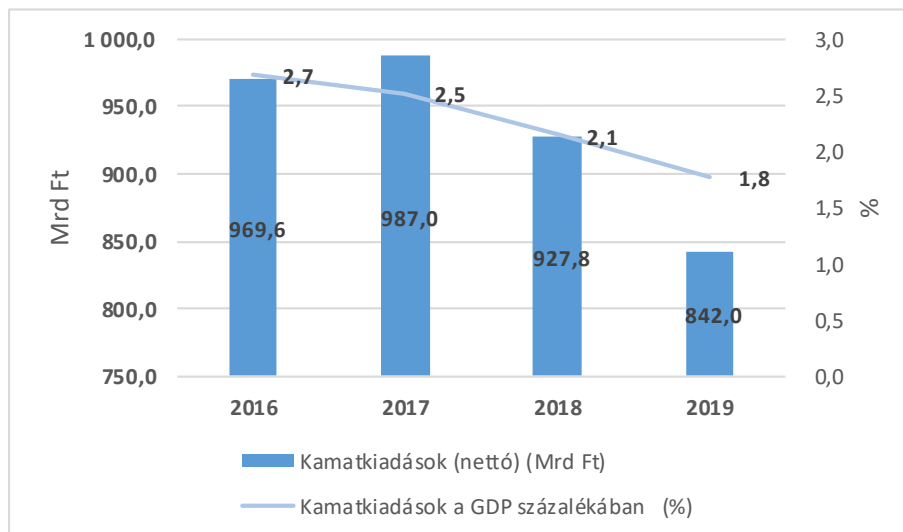
Forrás: ÁKK (2020d) ÁSZ szerkesztés

A GDP arányos kamatkiadások értékeiből számított 2019. évi indikátor minősítése stabil, a kamatkiadások nem jelentettek kockázatot az államadósság-csökkentés fenntarthatóságára.

A kamatkiadások összege a 2016. évi 969,6 Mrd Ft-ról 1,8%-kal növekedett a 2017. évre. Ezt követően a 2018. évre a 2017. évi adathoz viszonyítva 6,0%-os, majd a 2019. évre 9,2%-os mérséklődés történt az előző évhez képest. A kamatkiadások értékének változását a 3. számú ábra szemlélteti.

3. ábra

A nettó kamatkiadások összege (Mrd Ft) és a nettó kamatkiadások a GDP %-ában a 2016-2019. években

Forrás: ÁKK (2020d) alapján ÁSZ szerkesztés

A GDP arányos kamatkiadások csökkenését a kamatkiadások értékének a 2017. évtől kezdődő folyamatos csökkenése és a GDP növekedésének együttes hatása okozta.

A kamatkiadások csökkenő értékének köszönhetően hazánkban a 2017. év óta mérséklődött a kamatkockázat, a kamatkiadások GDP-hez viszonyított csökkenő aránya pozitív irányba befolyásolta a költségvetési politika mozgásterét az elemzett időszakban.

2. A GDP-RE HATÓ TÉNYEZŐCSOPORTOK ÉRTÉKELÉSE

A GDP az elemzett időszakban dinamikusan növekedett, volumenindexe a 2016. évben 2,1%-kal, a 2017. évben 4,5%-kal, a 2018. évben 5,4%-kal, a 2019. évben 4,6%-kal haladta meg az előző évit. (KSH 3.1.1 tábla)

A GDP-re ható hat tényezőcsoport, azaz a külső- és belső versenyképesség, a fejlesztés, a foglalkoztatás, a fogyasztás és a gazdasági-társadalmi fenntarthatóság területén bekövetkezett folyamatok elemzésével került sor a tényezőcsoportokba tartozó tényezők értékelésére.

2.1. Külső versenyképesség tényezőcsoport

Exportpiaci részesedés változása

Az elemzett időszakban az exportpiaci részesedés – amelyet az adott ország exportjának volumennövekedése és a világelexport volumennövekedésének különbségeként számítanak - hazánkban folyamatosan növekedett, a 2019. évben kiugró emelkedést mutatott. A tényező értékeit, valamint a mutatókból számított indikátort a 13. sz. táblázat mutatja be.

13. táblázat

Az exportpiaci részesedés 2015-2019. évi növekedése (%) és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	Az exportpiaci részesedés növekedése (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2015	4,4	
2016	1,6	
2017	1,1	
2018	1,3	
2019	4,7	+2,6 (stabil tényező)

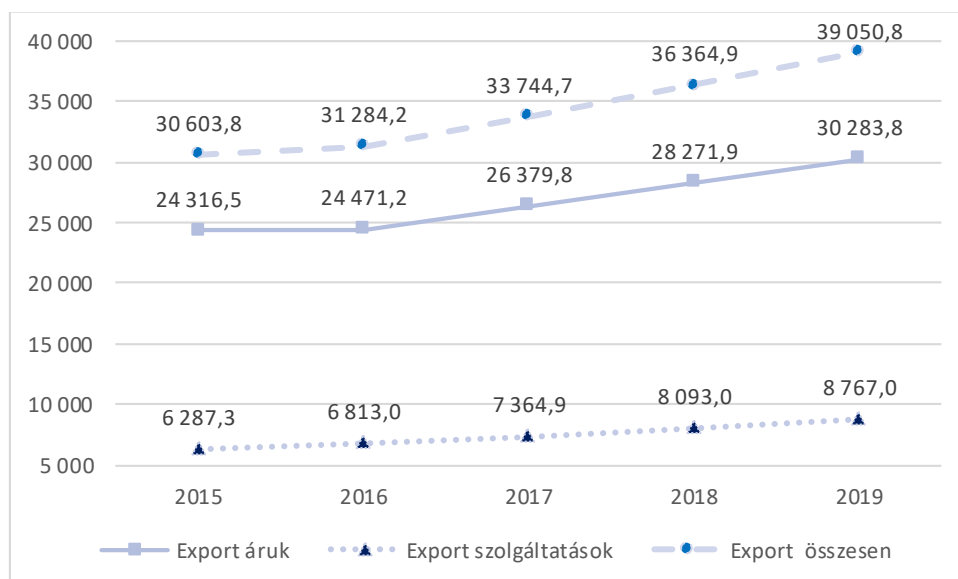
Forrás: Eurostat (Export market shares in volume 2015 -2019, Hungary) alapján ÁSZ szerkesztés

Az exportpiaci részesedés növekedésének értékeiből számított 2019. évi indikátor minősítése stabil, vagyis a mutató nem jelentett kockázatot az államadósság-csökkentés fenntarthatóságára, az exportértékesítés bővülése hozzájárult a nemzetgazdaság teljesítményének növekedéséhez.

Az export két fő összetevője a termék és a szolgáltatásexport, volumenét tekintve a termékexport dominál. A hazai termékek exportvolumene a 2015-2019. években folyamatosan növekedett, a két legnagyobb forgalmú árucsoportot a feldolgozott termékek és a gépek, szállítóeszközök jelentették. A 2019. évben a feldolgozott termékek a teljes kivitel 30,7%-át, a gépek és szállítóeszközök 57,5%-át tették ki. A szolgáltatásexport forgalma lényegesen alacsonyabb a termékforgalomnál, értéke a 2019. évben 8 767,0 milliárd Ft volt, amely a termékexport értékének közel egynegyedét jelentette. (lásd 4. sz. ábra) (KSH 3.1.9 tábla, KSH, 2020c)

4. ábra

Az áruk- és szolgáltatások exportja (Mrd Ft) a 2015-2019. években

Forrás: KSH (3.1.9. A bruttó hazai termék (GDP) végső felhasználása folyó áron) alapján ÁSZ szerkesztés

Az ÁSZ 2020. decemberében jelentette meg „Az export/import szerkezetének és volumenének változása, hatása a GDP változására” című elemzését, amelyben bemutatásra került a világkereskedelem és a magyar külkereskedelem volumenváltozása. (ÁSZ, 2020f)

Nettó nemzetközi befektetési pozíció változása

A nettó nemzetközi befektetési pozíció az elemzett időszakban javuló tendenciát mutatott, a 2016. évi -59,1%-ról a 2019. évre -43,7%-ra javult. Az elemzett időszakon belül a 2019. évre történt a legnagyobb mértékű javulás, a mutató értéke 6,7%-kal növekedett az előző évhez képest.

A nettó nemzetközi befektetési pozíció értékének alakulását és az indikátor 2019. évi értékét és minősítését a 14. számú táblázat tartalmazza.

14. táblázat

A nettó nemzetközi befektetési pozíció értéke 2016-2019. években (a GDP %-ában) és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	Nettó nemzetközi befektetési pozíció értéke (a GDP %-ában)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	-59,1	
2017	-54,5	
2018	-50,4	
2019	-43,7	+5,1 (pozitív tényező)

Forrás: Eurostat (Net international investment position - annual data c. táblázat, Hungary sor) alapján ÁSZ szerkesztés

A nettó nemzetközi befektetési pozíció indikátora pozitív minősítésű, vagyis a nettó nemzetközi befektetési pozíció javulása pozitívan hatott az ország külső versenyképességére és az államadósság-csökkenés fenntarthatóságára.

A nettó nemzetközi befektetési pozíció kedvező alakulásában, vagyis a külföld felé való kötelezettségek mérséklődésében meghatározó szerepet játszott az államadósság finanszírozásán belül a forintszekők, ehhez kapcsolódóan a hazai finanszírozók tényérésének növekedése, illetve a devizaadósság arányának csökkenése (lásd a devizaadósság pontnál), amely révén egyre inkább csökkent Magyarország külföld felé való eladósodottsága, valamint hazánk tőkevonzó képessége javult.

A külső finanszírozási igényt a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg egyenlegének összege határozza meg. A pénzügyi mérleg azt mutatja meg, hogy a külső finanszírozási igényt mely pénzügyi eszközökkel finanszírozzák. Ilyen pénzügyi eszközök lehetnek például a közvetlentőke-befektetések, illetve a portfólió befektetések.

A folyó fizetési mérleg egyenlege a 2016-2018. években pozitív, a 2019. évben negatív volt. A folyó fizetési mérlegen belül az elsődleges jövedelmek egyenlege 2016-2019. években negatív volt, mivel a külföldi befektetőknek kifizetett osztalék és az általuk kivont jövedelmek értéke minden évben meghaladta a rezidens befektetők külföldről kapott ilyen jellegű jövedelmét. A magyarországi közvetlentőke befektetések forrása jellemzően a jövedelem újrabefektetéséből származott, értéke a 2016. évben negatív, a 2017-2019. években pozitív volt, ez utóbbi rontotta a nettó nemzetközi befektetési pozíció alakulását, viszont hozzájárult a beruházások dinamikus bővüléséhez. (MNB, 2020h)

A tőkemérleg egyenlege a 2016. évben a nem termelt, nem pénzügyi javak negatív egyenlege miatt, amely az immateriális vagyonelemek tulajdonjogának adásvételéhez kapcsolódó tranzakciók elszámolásából adódott, -6,0 Mrd Ft volt, a 2017. évtől azonban az egyenleg értéke minden évben többletet mutatott. A 2017. évtől kezdve a tőkebevételek is jelentősen növekedtek, az egyenleg javult. (MNB, 2020g)

A tőkemérleg fő komponensét a tőketranszferok (viszonytalan tőkeátutalások, pl. beruházási támogatások, ingyenesen juttatott állóeszközök) adják, amelynek egyenlege az elemzett időszakban folyamatosan növekedett az előző évhez képest, a növekedés a 2017. évben 287,5%, a 2018. évben 79,6%, a 2019. évben 32,5% volt.

Összességében megállapítható, hogy a nettó nemzetközi befektetési pozíció indikátor értékének alakulásában a külföld felé való eladósodás jelentős csökkenése játszott meghatározó szerepet, amely erősebb hatást gyakorolt a tényezőre, mint a közvetlen működőtőke-befektetések egyenlegének növekedése. A nettó nemzetközi befektetési pozíció GDP arányos mutató, tehát a gazdasági növekedés is kedvezően hatott értékének alakulására.

Folyó fizetési mérleg egyenlegének változása a GDP százalékában

A folyó fizetési mérleg egyenleg a GDP százalékában kifejezett aránya a 2016. évi 4,5%-os szintről folyamatosan romlott, a konkrét értékeket és az azokból számított 2019. évi indikátort a 15. sz. táblázat mutatja be.

15. táblázat

A folyó fizetési mérleg egyenlege a GDP százalékában a 2016-2019 években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

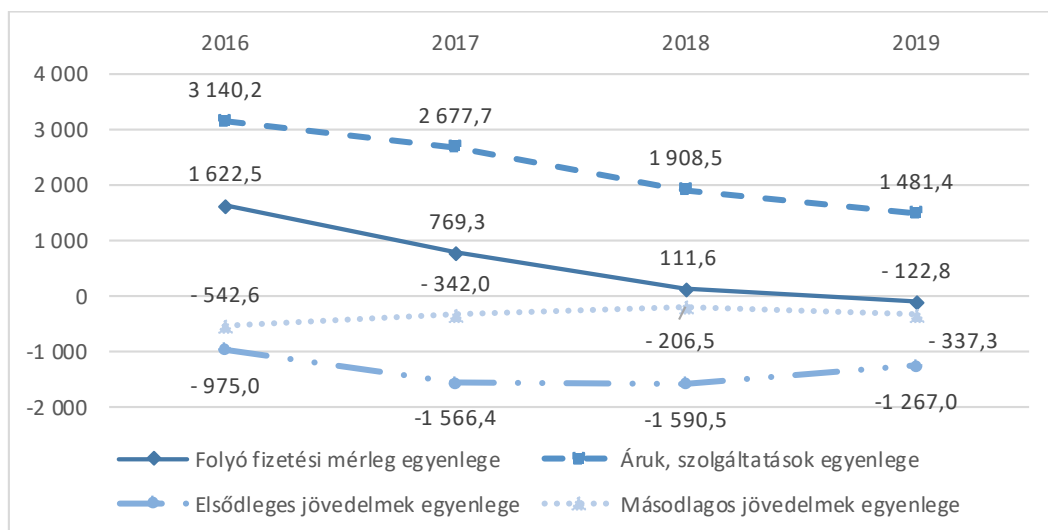
Év	A folyó fizetési mérleg egyenlege a GDP százalékában (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	4,5	
2017	2,0	
2018	0,3	
2019	-0,3	-1,6 (negatív tényező)

Forrás: MNB (2020g) és KSH (3.1.1. A bruttó hazai termék (GDP) értéke, volumenindexe és implicit árindexe (1995–)) alapján ÁSZ szerkesztés

A GDP arányos folyó fizetési mérleg értékeiből számított indikátor minősítése negatív, vagyis negatív kockázati tényezőt jelentett hazánk külső versenyképességére és az államadósság-csökkentés fenntarthatóságára.

A folyó fizetési mérleg összetevői az áruk és szolgáltatások egyenlege, az elsődleges jövedelmek egyenlege és a másodlagos jövedelmek egyenlege. A komponensek változásának együttes hatására 2016-2019. években folyamatosan csökkent a folyó fizetési mérleg egyenleg értéke. (lásd 5. sz. ábra)

A folyó fizetési mérleg és összetevőinek egyenlege 2016-2019 (Mrd Ft)

Forrás: MNB (2020g) alapján ÁSZ szerkesztés

A folyó fizetési mérleg egyenlegének változásában az áruk és szolgáltatások egyenlege volt a meghatározó komponens, amelynek értéke a 2016. évtől folyamatosan csökkent. A csökkenést az áruk egyenlegének három év alatt bekövetkezett jelentős – 180%-os – visszaesése okozta, amelyet a szolgáltatások egyenlegének 29%-os növekedése sem tudta ellensúlyozni.

A folyó fizetési mérleg másik két összetevője, az elsődleges és a másodlagos jövedelmek egyenlege minden évben negatív értékű volt. Az elsődleges jövedelmek egyenlegének negatív értékét a befektetési jövedelmek egyenlege okozta, mivel a közvetlentőke befektetések, a portfólió befektetések és az egyéb befektetések kiadásai is meghaladták a bevételeket. (MNB 2020g)

2.2. Belső versenyképesség tényezőcsoport

Ipari termelés versenyképességének változása

Az ipari termelés versenyképességének változását az ipari termelés volumenének változása és a munkaerőköltség változásának hányadosa adja meg, ez utóbbi az ipari termelést meghaladó arányban növekedett az elemzett időszakban. Az ipari termelés kisebb mértékű bővülése mellett a munkaerőköltség dinamikus növekedése a versenyképesség szempontjából kedvezőtlen. A 2016-2019. évi mutatókat és az azokból számított indikátor 2019. évi értékét és minősítését a 16. sz. táblázat mutatja be.

16. táblázat

Az ipari termelés versenyképességének változása a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	Az ipari termelés volumenének változása (%)	A munkaerőköltség változása (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	0,9	5,8	+0,5 (stabil tényező)
2017	4,6	6,4	
2018	3,5	9,2	
2019	5,6	11,9	

Forrás: KSH (4.2.2.1. Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei) és KSH (2.1.61. Továbbvezetett havi munkaerőköltség főbb elemeinek alakulása forintban, 2.1.48. Munkaerőköltség-indexek alakulása a nemzetgazdaságban) alapján ÁSZ szerkesztés

Az ipari termelés versenyképességi értékeiből számított indikátor minősítése mindkét tényező növekedésének köszönhetően stabil, vagyis nem jelentett kockázatot hazánk belső versenyképességére, illetve az államadósság-csökkentés fenntarthatóságára.

Az ipari termelés volumene a 2016-2019. évek között változó mértékben, de folyamatosan emelkedett. A legmarkánsabb ütemű emelkedés a 2019. évben történt, akkor 5,6%-os bővülés volt megfigyelhető az előző évhez képest, amely az egész Európai Unióban a legmagasabb értéknek számított. A bővülés a keresletnövekedés hatására következett be, a belföldi értékesítés 5,3%-kal, a külföldi értékesítés 6,3%-kal növekedett a 2019. évben. Az ipari termelés növekedésének hajtóereje az export volt, amely az elemzett időszakban az értékesítés 63-65%-át tette ki. (KSH, 2020g)

Az ipari termelés nemzetgazdasági súlya a volumennövekedés ellenére kismértékben csökkent, a bruttó hozzáadott értékéből az ágazat a 2016. évben 25,7%-kal, a 2019. évben már csak 23,3%-kal részesedett. Az ipari termelésen belül folyamatosan növekedett a feldolgozóipar, ezen belül a gépipar aránya, a feldolgozóipar a 2019. évben már az ipari termelés 96%-át tette ki. A feldolgozóipar exportorientált, a 2019. évben az értékesítés 72%-a származott külföldi eladásokból. A feldolgozóipar volumene a 2019. évben 5,5%-kal emelkedett az előző évhez képest. A feldolgozóipari alágak közül a termelés több mint felét adó gépipar az elemzett időszakban folyamatosan bővült, a 2019. évben 8,5%-kal haladta meg a termelés volumene az előző évit, amelyben járműgyártás 9,8%-os bővülése játszott meghatározó szerepet. (KSH, 2020g)

Munkaerőköltség változása

A munkaerőköltség az elemzett időszakban folyamatosan emelkedett. A 2016. évi 5,8%-os munkaerőköltség növekedést a 2017. évben 6,4%, a 2018. évben 9,2%, a 2019. évben 11,9%-os bővülés követte. A munkaerőköltség alakulását a 6. ábra, a változást a 17. számú táblázat mutatja be:

17. táblázat

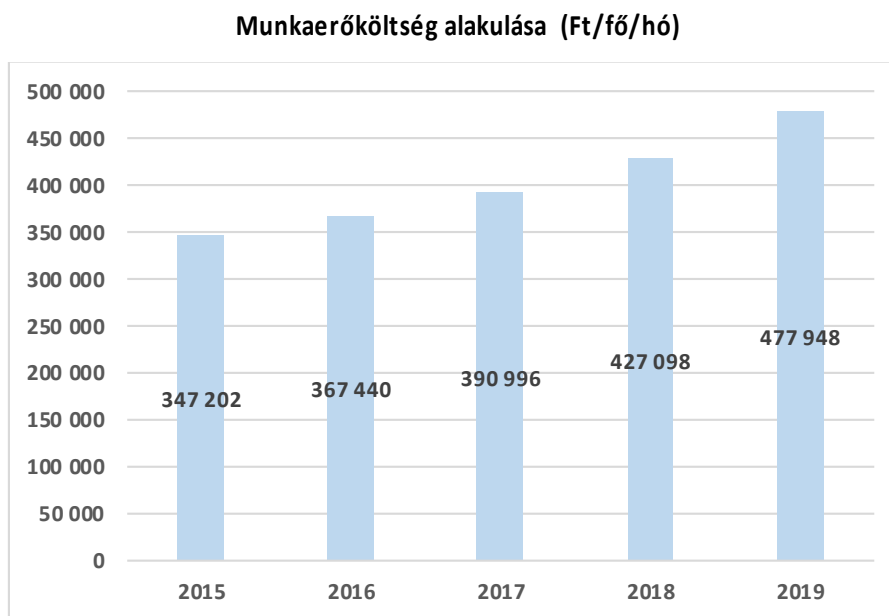
A munkaerőköltség változása az előző évhez képest 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	A munkaerőköltség változása (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	5,8	
2017	6,4	
2018	9,2	
2019	11,9	+9,2 (negatív tényező)

Forrás: KSH (2.1.61. Továbbvezetett havi munkaerőköltség főbb elemeinek alakulása forintban, 2.1.48. Munkaerőköltség-indexek alakulása a nemzetgazdaságban) alapján ÁSZ szerkesztés

A munkaerőköltség értékeiből számított indikátor minősítése negatív, mivel a munkaerőköltség folyamatos emelkedése a belső versenyképességre és az államadósság-csökkentés fenntarthatóságára vonatkozóan negatív kockázatot hordozott.

6. ábra

Forrás: KSH (2.1.61. Továbbvezetett havi munkaerőköltség főbb elemeinek alakulása forintban, 2.1.48. Munkaerőköltség-indexek alakulása a nemzetgazdaságban) alapján ÁSZ szerkesztés

A munkaerőköltség a teljes elemzett időszakban gyorsuló ütemben növekedett. A növekedést elsősorban a bérek emelkedése okozta, amely egyfelől a kormányzati intézkedéseknek, másfelől a munkaerő iránti növekvő keresletnek volt köszönhető.

A bruttó átlagkereset az elemzett időszakban folyamatosan növekedett, a minimálbér és a garantált bérminimum emelése, a költségvetési szféra egyes területeit érintő ágazati életpálya programok, valamint az egyes ágazatokban kialakuló munkaerőhiány miatti verseny erősödése folytán. A minimálbér az elemzett időszakban 34%-kal, a garantált bérminimum 51%-kal növekedett. (NAV, 2020b)

A munkaerőköltség növekedését mérsékelte, hogy a szociális hozzájárulási adó mértéke az elemzett időszakban folyamatosan, a 2016. évi 27%-ról a 2019. év második felévére 17,5%-ra csökkent. (NAV,2020a)

Szolgáltatások bruttó hozzáadott értékének változása

A GDP termelési oldalának alakulásában a szolgáltatások jelentős szerepet játszottak, amelynek nagyságrendileg kétharmadát tették ki. A szolgáltatások bruttó hazai termék növekedéséhez való hozzájárulását (a bruttó hozzáadott értékének alakulását) és a mutatókból számított indikátor 2019. évi értékét és minősítését a 18. számú táblázat mutatja be.

18. táblázat

A szolgáltatások bruttó hozzáadott értékének alakulása a 2016-2019. években, és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	A szolgáltatások bruttó hozzáadott értéke (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	1,5	
2017	2,7	
2018	3,4	
2019	2,6	+0,4 (pozitív tényező)

Forrás: KSH (3.1.6. Hozzájárulás a bruttó hazai termék (GDP) növekedéséhez) alapján ÁSZ szerkesztés

A szolgáltatások bruttó hozzáadott értékeiből számított indikátor minősítése pozitív, vagyis a szolgáltatások bruttó hozzáadott értékének változása pozitívan hatott a belső versenyképességre és ezáltal az államadóság-csökkentés fenntarthatóságára.

A szolgáltatások közül a kereskedelem, gépjárműjavítás alágazatnak volt a legnagyobb nemzetgazdasági súlya, amely a bruttó hozzáadott érték 11,1%-át tette ki a 2019. évben, amelyet az ingatlanügyletek, majd a közigazgatás, védelem követtek 9,4%-kal, illetve 7,9%-kal. A kereskedelem, gépjárműjavítás alágazat bruttó hozzáadott értéke 44,7%-kal, az ingatlanügyleteké 39,5%-kal, a közigazgatásé 23,4%-kal növekedett 2016-ról 2019-re. A legnagyobb arányú növekedés a kisebb nemzetgazdasági súlyú szolgáltatási alágazatokban következett be, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás bruttó hozzáadott értéke 54,4%-kal, a művészet, szolgáltatás, szabadidő alágazaté 50,9%-kal növekedett 2019-re 2016-hoz képest. (KSH 3.1.4 tábla)

2.3. Fejlesztés tényezőcsoport

Vállalati hitelállomány változása

A hitelezési aktivitás a beruházások, a munkahelyteremtések, az innováció finanszírozásán keresztül a gazdaság bővülését eredményezi, amely az adóbevételek növekedéséhez is hozzájárul.

A vállalkozások által felvett új hitelek értéke a 2017-2019. években meghaladta a 2016. évi (lásd 7. sz. ábra), de a 2018-2019. években csökkent az előző évhez képest, amely a vállalati hitelállomány bővülési ütemének csökkenését eredményezte. Az új vállalati hitelállomány értékének változását a 2016-2019. években, valamint az indikátor 2019. évi értékét és minősítését a 19. számú táblázat mutatja be.

19. táblázat

Az új vállalati hitelállomány értékének változása az előző évhez képest 2016-2019. években, és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	Az új vállalati hitelállomány értékének változása (Mrd Ft)	Az indikátor értéke és minősítése
2016	179,9	
2017	794,0	
2018	-110,5	
2019	100,0	-26,6 (negatív tényező)

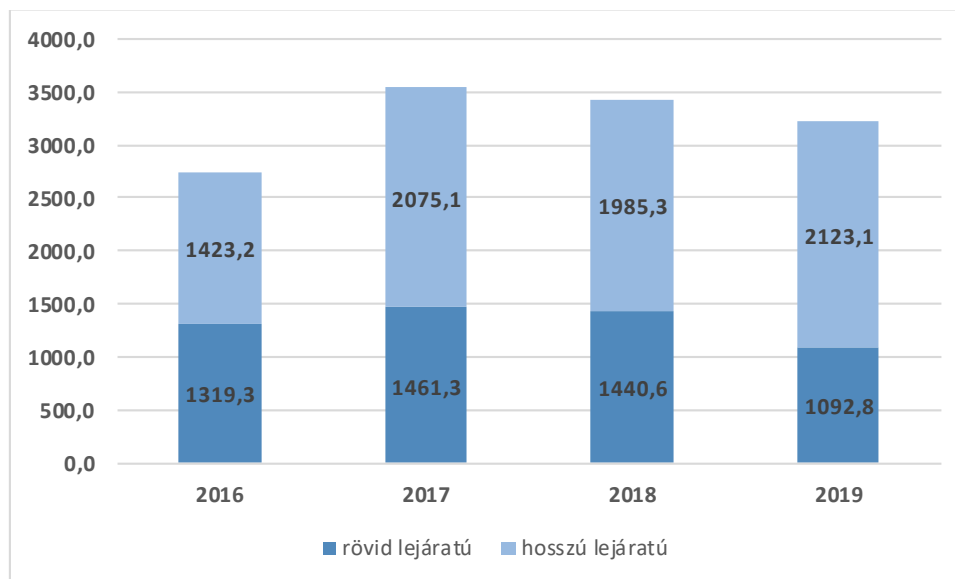
Forrás: MNB (2020e, 2021b) alapján, ÁSZ szerkesztés

Az új vállalati hitelállomány értékének változásából számított indikátor a bővülés ütemének csökkenése miatt negatív értéket vett fel, ezért a minősítése is negatív, vagyis a vállalati hitelállomány növekedési ütemének lassulása a fejlesztésekre, és ezen keresztül a gazdasági növekedésre negatív kockázatot jelent.

A hitelállomány lassabb növekedési üteme azonban nem okozta a vállalati beruházások visszaesését (lásd 10. sz. ábra). Az új folyósítású rövid lejáratú hitelek hitelállományon belüli részaránya a 2016. év óta folyamatosan, 48,1%-ról a 2019. évre 34%-ra süllyedt, volumene a 2017. évtől csökkent, amely kedvező hatással volt a vállalati hitelállomány lejárat szerkezetének változására. (lásd 7. sz. ábra)

7. ábra

Az új vállalati hitelek állománya lejárat szerinti bontásban (Mrd Ft)

Forrás: MNB (2020e) alapján ÁSZ szerkesztés

Az elemzett időszakban az MNB által indított támogatott hitelprogramok voltak a kvv-hitelezés meghatározó tényezői, amelyek jelentősen hozzájárultak az új vállalati hitelállomány növekedéséhez. 2015-től fokozatosan kivezetésre került Növekedési Hitelprogram (NHP), valamint a 2016. évben elindított Piaci Hitelprogram (PHP) a kvv-hitelezést ösztönözték, amelyek hatására 2016-2017. években az új vállalati hitelkihelyezések gyorsuló ütemben bővültek. A 2019. évtől az NHP fix elnevezésű refinanszírozási hitelprogrammal a hazai kvv-hitelezés szerkezetét kívánta az MNB átalakítani úgy, hogy a hosszú lejáratú, rögzített kamatozású hitelhez jutásának lehetőségei javuljanak. 2019. júliusában bevezetésre került a nagyvállalatokat célzó növekedési kötvényprogram 450,0 milliárd Ft keretösszeggel. A program keretében kibocsátott kötvények össznévértéke 2019. év végén 310 milliárd Ft-ot tett ki, mely a 2019. évi vállalati hitelállomány értékébe beszámításra került. (19. sz. táblázat) (MNB, 2020f, 2021b)

Az elemzett időszakban a vállalati hitelek kamatai csökkentek, valamint enyhültek a hitelhez jutás feltételei is, amely szintén szerepet játszott a vállalati hitelállomány növekedésében. Továbbá a gazdasági növekedésből adódóan a termékek és szolgáltatások iránti kereslet is bővült, amely szintén ösztönzőleg hatott a vállalati hitelfelvételre.

K+F ráfordítások változása a GDP százalékában

A kutatás-fejlesztés fontos szerepet játszik a gazdasági fejlődés fenntartásában, a versenyképesség megőrzésében, illetve javításában. Emiatt lényeges, hogy mennyit fordítanak a kutatás-fejlesztési célok megvalósítására. Magyarországon a 2016. évben a kutatás-fejlesztési ráfordítások a GDP 1,2%-át tették ki, amely a 2017-2018. években fokozatosan 1,5%-ra emelkedett, majd a 2019. évben kissé – 1,48%-ra – csökkent az előző évhez képest, értéke 702 milliárd Ft volt. (KSH, 2020f)

A K+F ráfordítások GDP százalékában kifejezett értékét és az indikátor értékét és minősítését a 20. számú táblázat tartalmazza.

20. táblázat

A GDP arányos K+F ráfordítások a 2016-2019. években, és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	K+F ráfordítások a GDP százalékában (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	1,2	
2017	1,3	
2018	1,5	
2019	1,5	+0,1 (stabil tényező)

Forrás: KSH 1.3.1. Kutatás, kísérleti fejlesztés, innováció, KSH (2020f) alapján ÁSZ szerkesztés

A GDP arányos K+F ráfordításokból számított indikátor minősítése stabil, vagyis a tényező nem jelent kockázatot az államadósság-csökkenés fenntarthatóságára.

A K+F ráfordítások források szerinti megoszlása tekintetében a GDP arányos állami költségvetési ráfordítások a 2016. évi 0,3%-ról a 2019. évre 0,5%-ra növekedtek. A vállalkozások K+F ráfordításai jelentősen meghaladták az állami forrásokat, GDP arányosan 0,7%-ról 0,8%-ra növekedtek ugyanezen időszak alatt. Az egyéb hazai és külföldi ráfordítások 0,2% körül stagnáltak. (KSH 1.3.1 Kutatás, fejlesztés innováció és 3.4.11. A kutatás-fejlesztési ráfordítások (falakon belüli) pénzügyi forrásai szektoronként tábla)

A magyar GDP arányos K+F ráfordítás a növekedés ellenére továbbra is elmaradt az Európai Unió tagállamainak átlagától, amely a 2019. évben 2,2% volt, továbbá a 2013-2020. évekre szóló, az 1414/2013. (VII. 4.) Korm. határozattal elfogadott Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégiában kitűzött céltól is, amely szerint Magyarország 2020-ra a GDP-arányos K+F ráfordításokat 1,8%-ra növeli. (Eurostat: Research and development expenditure)

A K+F ráfordítások további GDP arányos növelése támogatja a versenyképesség hosszú távú fenntarthatóságát.

Bruttó állóeszköz felhalmozás változása a GDP százalékában

Az elemzett időszakban az állóeszköz-felhalmozás döntő hányadát, közel 80%-át az új tárgyeszköz-beruházások adták, a többi részét az immateriális javak és a pénzügyi lízing útján beszerzett eszközök tették ki.

A GDP arányos bruttó állóeszköz-felhalmozás 2016-2019. évi változását az előző évhez képest, valamint az indikátor 2019. évi értékét és minősítését a 21. számú táblázat szemlélteti.

21. táblázat

A GDP arányos bruttó állóeszköz felhalmozás változása az előző évhez képest a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése (százalékpont)

Év	A bruttó állóeszköz felhalmozás változása a GDP %-ában	Az indikátor értéke (százalékpont) és minősítése
2016	-2,6	
2017	2,5	
2018	3,0	
2019	3,4	+2,0 (stabil tényező)

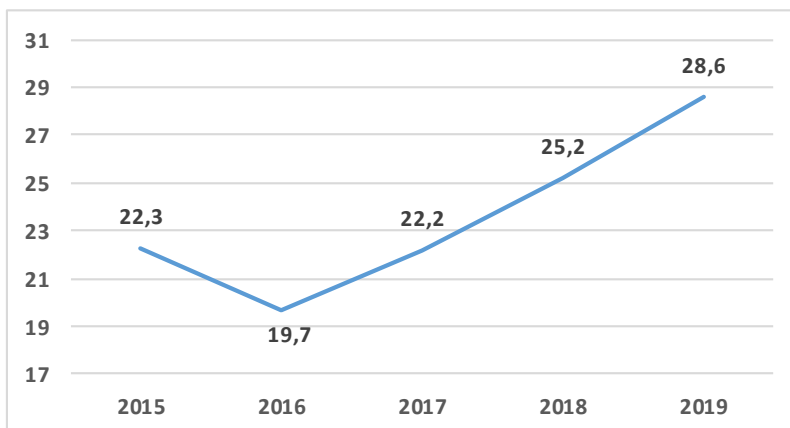
Forrás: KSH (2020h) alapján ÁSZ szerkesztés

A bruttó állóeszköz felhalmozás változásából képzett indikátor minősítése a 2016. évi csökkenés és a 2017-től tartó növekedés együttes hatására stabil, vagyis a tényező nem jelentett kockázatot az államadósság-csökkenés fenntarthatósága szempontjából.

A GDP arányos bruttó állóeszköz-felhalmozás a 2016. évben – az uniós ciklusváltással összefüggésben – csökkent az előző évhez képest, a 2017. évtől azonban dinamikusán, az EU tagállamok átlagát meghaladva bővült. A bruttó állóeszköz felhalmozás GDP-hez viszonyított arányát a 8. ábra szemlélteti.

8. ábra

**A bruttó állóeszköz felhalmozás GDP-hez viszonyított aránya
a 2015-2019. években (%)**

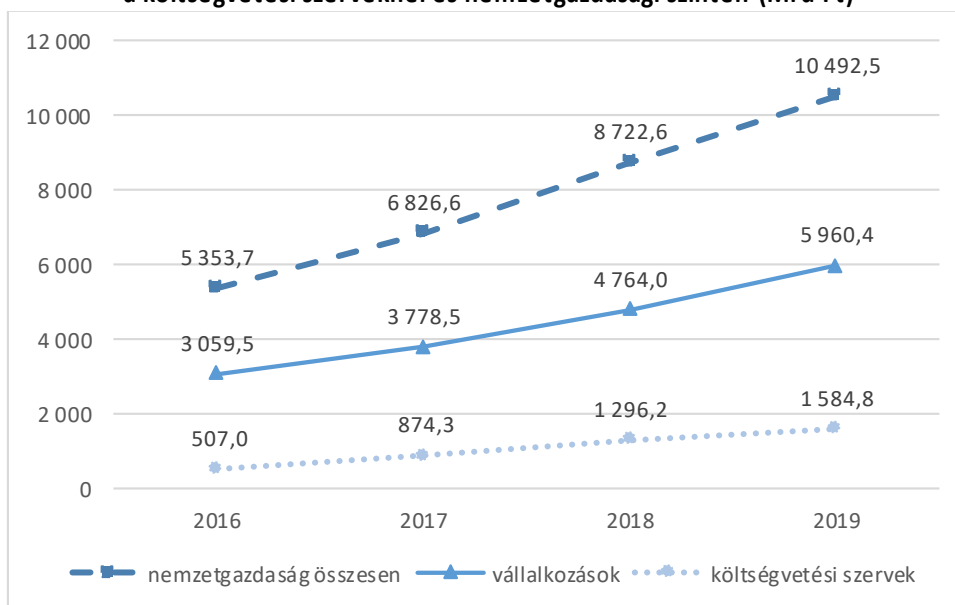
Forrás: KSH (2020h) alapján ÁSZ szerkesztés

A 2017. évtől tapasztalt beruházás-növekedés fő összetevői a 2014–2020. évi uniós költségvetési ciklus forrásaiból finanszírozott fejlesztések, a gazdasági konjunktúra hatására elindított vállalati beruházások, az MNB által támogatott hitelekkel ösztönzött fejlesztések, valamint a kormányzati intézkedések hatására megélénkült a lakás- és egyéb ingatlan-beruházások voltak.

A nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke az elemzett időszak alatt folyamatosan növekedett, három év alatt közel megduplázódott, a 2019. évre 96%-kal növekedett a 2016. évi adathoz képest. A vállalkozások és a költségvetési szervek beruházásai is dinamikusabban bővültek, amelyet a 9. számú ábra szemléltet.

9. ábra

**A nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke a vállalkozásoknál,
a költségvetési szerveknél és nemzetgazdasági szinten (Mrd Ft)**

Forrás: KSH (3.3.4. A beruházások teljesítményértéke és volumenindexei a vállalkozásoknál és a költségvetési szerveknél) alapján ÁSZ szerkesztés

2.4. Foglalkoztatás tényezőcsoport

Aktivitási ráta változása

A gazdasági növekedés elengedhetetlen feltétele a munkaerő magas arányú aktivitása. Az elemzett időszakban hazánkra demográfiai téren a munkavállalási korú népesség csökkenése és a lakosság elöregedése volt jellemző. Ezen kedvezőtlen folyamatok mellett a foglalkoztatottak számának szinten tartása, illetve növelése érdekében az aktivitási ráta emelkedését elősegítő intézkedések meghozatalára volt szükség.

A 15-74 éves korosztály aktivitási rátájának alakulását a 2016-2019. években és az ebből számított indikátort a 22. számú táblázat mutatja be.

22. táblázat

A 15-74 éves korosztály aktivitási rátájának alakulása 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke és minősítése

Év	Aktivitási ráta (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	61,1	
2017	61,8	
2018	62,5	
2019	63,0	0,6 (stabil tényező)

Forrás: KSH (2.1.1. A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása nemenként) alapján ÁSZ szerkesztés

Az indikátor az aktivitási ráta értékei alapján stabil minősítést kapott, az aktivitási ráta növekedése pozitív irányú folyamatokat tükrözött, amely az államadósság-csökkentés fenntarthatóságára is kedvezően hatott.

Az elmúlt években a gazdasági reálfolyamatok kedvező alakulása, és a különböző kormányzati intézkedések is hozzájárultak az aktivitási ráta növekedéséhez. Az elmúlt évekből foglalkoztatást elősegítő intézkedésként említhető a személyi jövedelemadó kulcsának csökkentése, a járulékcsökkentések (szociális hozzájárulási adó többlépcsős csökkentése), az álláskeresési támogatások átalakítása, a munkahelyteremtést szolgáló intézkedések, a nyugdíjkorhatár fokozatos emelése, a közfoglalkoztatás kiterjesztése, illetve a közfoglalkoztatottak munkaerőpiacra való fokozatos visszavezetése, és a 2017. évben életbe lépett, hatéves időtávra szóló adó- és bérmegállapodás.

Az aktivitási ráta további növekedését gátolja, hogy – az elmúlt években tapasztalt jelentős csökkenés ellenére – még mindig viszonylag nagy számban vannak jelen az inaktívak között az alacsony végzettségűek, a hátrányos helyzetűek, akiknek helyzete csak lassan javult az elmúlt időszakban. (ÁSZ, 2020a)

Tartós munkanélküliségi ráta változása

A tartós munkanélküliségi ráta, azaz a 15-64 éves munkanélküliek közül a legalább egy éve munkát keresők aránya, a munkaerőpiac rugalmasságát kifejező mutatószám. A 2016-2019. években a tartós munkanélküliek száma a gazdasági konjunktúrával és a munkaerőhiánnyal összefüggésben jelentősen csökkent.

A tartós munkanélküliségi ráta 2016-2019. évi alakulását és az ebből számított indikátor 2019. évi értékét és minősítését a 23. számú táblázat mutatja be.

A tartós munkanélküliségi ráta alakulása a 2016-2019. években, és az indikátor 2019. évi értéke, minősítése

Év	Tartós munkanélküliségi ráta (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	48,4	
2017	42,6	
2018	41,1	
2019	34,4	-4,7 (pozitív tényező)

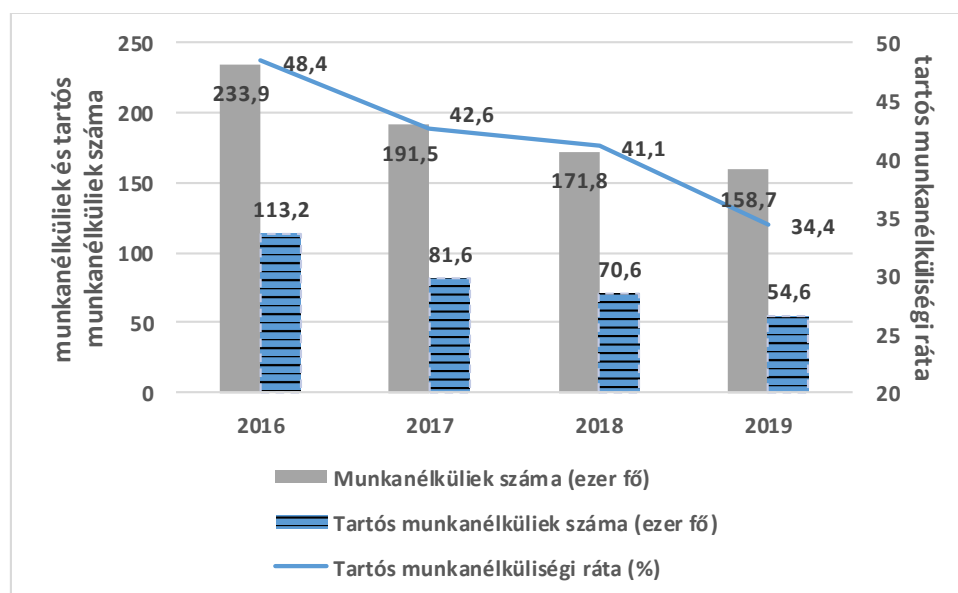
Forrás: KSH (2.3.2. Munkanélküliség (2004–2019)) alapján ÁSZ szerkesztés

Az indikátor a tartós munkanélküliségi ráta értékei alapján pozitív minősítést kapott. A tartós munkanélküliségi ráta tartós és jelentős csökkenése kedvezően befolyásolta a GDP növekedését, és ezáltal hozzájárult az államadósság-csökkenés fenntarthatóságához.

Az elemzett időszakban a munkanélküliek száma is folyamatosan csökkent, valamint lerövidült az álláskereső időszak. A munkanélküliek egyre rövidebb idő alatt tudtak elhelyezkedni, a 2016. évben 18,4 hónap volt a munkanélküliség átlagos időtartama, amely a 2019. évben 12,9 hónapra csökkent, de az egyes régiók között jelentős eltérések voltak tapasztalhatóak. (KSH, 2.3.2. tábla) A munkanélküliek és a tartós munkanélküliek számát, valamint a tartós munkanélküliségi ráta alakulását a 10. sz. ábra szemlélteti.

10. ábra

A munkanélküliek és a tartós munkanélküliek száma, a tartós munkanélküliségi ráta alakulása 2016-2019. években

Forrás: KSH (2.3.2. Munkanélküliség (2004–2019)), és (2.1.2. A 15–64 éves népesség gazdasági aktivitása nemeként (1998–)), alapján ÁSZ szerkesztés

Foglalkoztatási arány változása

A 2016-2019. években a 15-74 éves korosztály foglalkoztatási aránya - az aktivitási ráta növekedésénél bemutatott okokból kifolyólag - folyamatosan, de csökkenő ütemben növekedett, mivel a munkaerőpiacra még bevonható munkavállalók létszáma korlátozott. A foglalkoztatási arány alakulását 2016-2019. években és az ebből számított indikátor 2019. évi értékét és minősítését a 24. számú táblázat mutatja be.

A 15-74 éves korosztály foglalkoztatási arányának alakulása a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke, minősítése

Év	Foglalkoztatási arány (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	58,0	
2017	59,3	
2018	60,1	
2019	60,8	
		+0,9 (stabil tényező)

Forrás: KSH (2.1.1. A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása nemenként) alapján ÁSZ szerkesztés

Az indikátor a foglalkoztatási arány értékei alapján stabil minősítést kapott, a foglalkoztatási arány növekedése támogatta a gazdasági növekedést, és ezáltal hozzájárult az államadósság-csökkentés fenntartásához.

Az elemzett időszakban nem csak a foglalkoztatási ráta, hanem a foglalkoztatottak száma is növekedett, a 2016. évi 4 351,6 ezer főről a 2019. évre 4 512,1 ezer főre emelkedett. (KSH 2.1.1. A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása nemenként)

2.5. Fogyasztás tényezőcsoport

Háztartások pénzügyi eszközeinek állományváltozása

A 2016-2019. években a háztartások bruttó pénzügyi eszközei folyamatosan és egyre nagyobb mértékben növekedtek. A 2016. évben 7,4%, a 2017. évben 8,7%, a 2018. évben 10,2%, a 2019. évben 10,9%-os volt a növekedés az előző évhez képest.

A háztartások bruttó pénzügyi eszközeinek állományváltozását a 2016-2019. években és az ebből számított indikátor 2019. évi értékét és minősítését a 25. számú táblázat mutatja be.

A háztartások bruttó pénzügyi eszközeinek állományváltozása a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke, minősítése

Év	A háztartások bruttó pénzügyi eszközeinek állományváltozása (Mrd Ft)	Az indikátor értéke (Mrd Ft) és minősítése
2016	3 146,0	
2017	3 972,6	
2018	5 019,0	
2019	5 946,8	
		+933,6 (pozitív tényező)

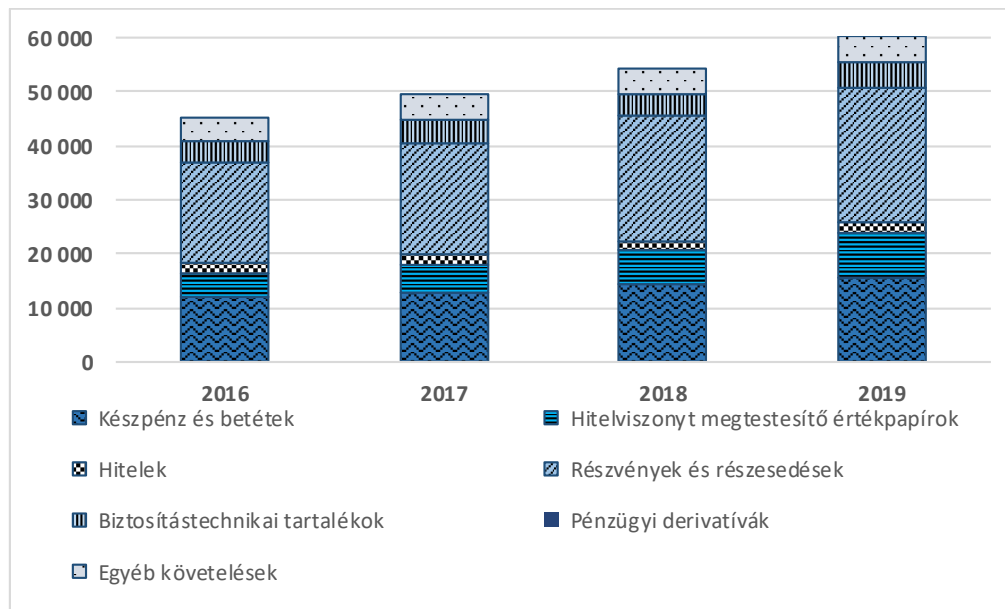
Forrás: MNB, 2020c alapján ÁSZ szerkesztés

A háztartások bruttó pénzügyi eszközeinek állományváltozásának értékeiből számított indikátor pozitív minősítésű. A háztartások bruttó pénzügyi eszközeinek állománynövekedése mellett a 2016-2019. években a háztartások fogyasztási kiadásai (lásd Háztartások fogyasztási kiadásainak változása című pont) is növekedtek. A háztartások pénzügyi eszközeinek növekedése az elemzett időszakban támogatta a gazdasági növekedést, és ezáltal hozzájárult az államadósság-csökkentés fenntartásához.

A háztartások bruttó pénzügyi eszközeinek növekedésére elsősorban a foglalkoztatási helyzet javulása és a bruttó reálkereset emelkedése volt hatással az elemzett időszak során.

A háztartások bruttó pénzügyi eszközei főbb összetevőinek arányában érdemi változás nem következett be. A pénzügyi eszközök legnagyobb részét – átlagosan 41,9%-át - a részvények és részesedések adták. A készpénz és betétek négy év átlagában a pénzügyi eszközök 26,1%-át tették ki. A hitelviszonyt megtestesítő értékpapíroknak 2016. évi 10%-os aránya a 2019. évre 13,8%-ra növekedett, az egyéb követelések aránya 10,1%-ról, 8,1%-ra, a biztosítástechnikai tartalékok 8,5%-ról, 7,6%-ra csökkent ugyanezen időszak alatt. A hitelek átlagosan 3,5%-ot képviseltek. (lásd 11. sz. ábra)

A háztartások pénzügyi eszközeinek állományi összetétele 2016-2019. években (Mrd Ft)

Forrás: MNB, 2020c alapján ÁSZ szerkesztés

Bruttó reálkeresetek változása

A bruttó reálkeresetek a 2016-2019. években folyamatosan, 2017-ben kiugró mértékben, 10,3%-kal növekedtek. Ezt követően a növekedési ütem csökkent.

A bruttó reálkeresetek változását a 2016-2019. években és az ebből számított 2019. évi indikátor értékét és minőségét a 26. számú táblázat mutatja be.

26. táblázat

A bruttó reálkeresetek változása az előző évhez képest (%) a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke, minősítése

Év	Bruttó reálkeresetek volumenindexe (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	5,7	
2017	10,3	
2018	8,3	
2019	7,7	+8,8 (pozitív tényező)

Forrás: KSH (2.1.55. Reálkeresetek alakulása (1992–)) alapján ÁSZ szerkesztés

A bruttó reálkeresetek volumenindex értékeiből számított indikátor minősítése pozitív, vagyis a bruttó reálkeresetek változása támogatta a gazdasági növekedést.

A teljes munkaidőben foglalkoztatottak bruttó átlagkeresete a 2016-2019. évek közötti időszakban összesen 39,8%-kal növekedett, míg ugyanebben a periódusban az infláció éves változása 0,4%, 2,4%, 2,8% és 3,4% volt. (KSH, 3.6.1. Fogyasztóiár-indexek a termékek és szolgáltatások főbb csoportjai szerint) A nominális jövedelem emelkedése többszörösen meghaladta az inflációt, így kedvező hatást fejtett ki az elkölthető jövedelem reálértékére. Ugyanakkor a 2018-2019. években a bruttó átlagkereset növekedése az emelkedő infláció miatt kisebb reálnövekedésnek felelt meg, vagyis a reálnövekedési ütem valamelyest lassult.

Az elmúlt évek bérnövekedéséhez a minimálbér és a garantált bérminimum emelése mellett a járuléksökkentések is hozzájárultak. (lásd munkaerőköltség változása pont) Emellett mind az államháztartás, mind pedig a magánszféra esetében bérintézkedések történtek. A közszférában több ágazatra kiterjedő béremelés

valósult meg (pl. pedagógusok, katonák, egészségügyi szakdolgozók, kormánytisztviselők), valamint a versenyszférában megnövekedett munkaerő-kereslet is bérfeljesztéseket eredményezett.

A 2017. évi kiugró, 10,3%-os bruttó reálbér-növekedést magyarázata, hogy a Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fórumán 2016. novemberében hat évre szóló programról állapodtak meg. Ennek keretében a 2017. évben a minimálbér 15%-os és a garantált bérminimum 25%-os emelése valósult meg, továbbá megállapodás született a munkáltatók által fizetett szociális hozzájárulási adó mértékének fokozatos csökkentéséről, amely első alkalommal a 2017. évben 5 százalékponttal 22%-ra csökkent. (VKF megállapodás, 2016)

A fogyasztás tényezőcsoport három mutatója között összefüggés áll fenn. Az elemzett időszak folyamán megfigyelhető volt, hogy a bruttó reálkeresetek bővülési ütemét egyik évben sem érte el a háztartások fogyasztási kiadásainak emelkedése, és ezzel párhuzamosan a háztartások bruttó pénzügyi eszközeinek állománya bővült, vagyis a magasabb bérekből a háztartások a fogyasztás mellett a megtakarításukat is növelni tudták. A reálkeresetekkel együtt a lakosság vásárlóereje is növekedett, amely kedvezően hatott a fogyasztásra, ezen keresztül a GDP bővülésére.

Háztartások fogyasztási kiadásainak változása

A háztartások fogyasztási kiadásai a 2016-2019. években folyamatosan, nagyságrendileg azonos ütemben bővültek. A növekedés alapvető oka a foglalkoztatási arány és a reálkeresetek emelkedése volt. A háztartások fogyasztási kiadásainak változását 2016-2019. években és az ebből az ebből számított 2019. évi indikátor értékét és minősítését a 27. számú táblázat mutatja be.

27. táblázat

A háztartások fogyasztási kiadásainak volumenváltozása a 2016-2019 évben és az indikátor 2019. évi értéke, minősítése

Év	A háztartások fogyasztási kiadásainak volumenindexe (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	4,8	
2017	4,7	
2018	4,8	
2019	4,6	
		+4,7 (pozitív tényező)

Forrás: (KSH: 3.1.8. A bruttó hazai termék (GDP) végső felhasználásának volumenindexei) alapján, ÁSZ szerkesztés

A háztartások fogyasztási kiadásainak volumenindex értékeiből számított indikátor minősítése pozitív, vagyis a háztartások fogyasztási kiadásainak emelkedése támogatta a gazdasági növekedést.

A háztartások fogyasztási kiadásainak emelkedését a foglalkoztatottság és a nettó jövedelmek növekedését elősegítő intézkedések támogatták elsősorban. A foglalkoztatottság növekedését különböző munkahelyteremtő intézkedések és támogatások, továbbá a munkáltatói terhek csökkentése segíthetik elő. Ez utóbbi a nettó jövedelmek emelkedéséhez is hozzájárul. (ÁSZ, 2020a)

A háztartások fogyasztási kiadása a 2016-2019. években folyamatosan növekedett, azonban az emelkedés mértéke a bruttó reálkeresetek változásának ütemétől elmaradt (lásd 26 sz. táblázat). Az elmaradás egyik oka, hogy a 2016-2019. években a háztartások megtakarításai is emelkedtek, továbbá az egyéb lakossági jövedelmek – mint a nyugdíjak, szociális ellátások – a béreknél alacsonyabb mértékben növekedtek. (KSH 2.5.21. Nyugdíjak, ellátások, járadékok és egyéb járandóságok, sajátjogú nyugdíjak)

2.6. Gazdasági-társadalmi fenntarthatóság tényezőcsoport

Szegénységi arány változása

A szegénységi arány az elemzett időszak folyamán évről-évre mérséklődött.

A szegénységi arány 2016-2019. évi alakulását és az ebből számított 2019. évi indikátor értékét és minősítését a 28. számú táblázat mutatja be.

28. táblázat

A szegénységi arány alakulása a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke, minősítése

Év	Szegénységi arány (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	14,5	
2017	13,4	
2018	12,8	
2019	12,3	
		-0,7 (pozitív tényező)

Forrás: KSH (2.6.1. Jövedelem-eloszlás, szegénység (2006–2019)) alapján ÁSZ szerkesztés

A szegénységi arány értékeiből számított indikátor minősítése pozitív, vagyis a szegénységi arány tartós csökkenése pozitív folyamatot tükröz a gazdasági növekedés szempontjából.

A szegénységi arány alakulására több tényező is kedvező hatással volt a 2016-2019. években (pl. aktivitási ráta és foglalkoztatási arány növekedése, tartós munkanélküliségi ráta csökkenése, minimálbér és a bruttó átlagkereset emelkedése, családtámogatások). A szegénységi küszöb alatt élők száma a 2016-2019. években átlagosan 1,2 – 1,3 millió fő között alakult, csökkenő tendencia mellett. (KSH, 2020i, 2020j)

A 25-64 éves népességből oktatásban, képzésben résztvevők aránya

A gazdaság fejlődéséhez elengedhetetlen az aktív korú népesség foglalkoztatási helyzetének, versenyképességének javítása. Az Európa 2020 stratégia és az arra épülő nemzeti keretstratégia egyik pillére az élethosszig tartó tanulásban résztvevő, aktív korú népesség arányának növelése. Ennek ellenére a 25-64 éves népességből oktatásban, képzésben részt vevők aránya az elemzett időszakban folyamatosan csökkent.

A 25-64 éves népességből 2016-2019. években oktatásban, képzésben részt vevők arányát és az ebből számított indikátor 2019. évi értékét és minősítését a 29. számú táblázat mutatja be.

29. táblázat

A 25-64 éves népességből a 2016-2019. években az oktatásban, képzésben részt vevők aránya és az indikátor 2019. évi értéke, minősítése

Év	A 25-64 éves népességből az oktatásban, képzésben résztvevők aránya (%)	Az indikátor értéke (%) és minősítése
2016	6,3	
2017	6,2	
2018	6,0	
2019	5,8	
		-0,2 (negatív tényező)

Forrás: KSH (1.3.2. Egész életen át tartó tanulás (2006–2019)) alapján ÁSZ szerkesztés

A 25-64 éves népességből az oktatásban, képzésben részt vevők arányának értékeiből számított indikátor – a csökkenő tendencia miatt - negatív minősítésű, amely kockázatot hordoz a GDP növekedése és így az államadósság-csökkentés fenntarthatósága szempontjából. A tényezőhöz kapcsolódó mutató azonban fenntarthatósági jellegű mutatószám, vagyis hatása hosszabb távon mutatkozik meg.

A 25-64 éves népességből oktatásban, képzésben résztvevők aránya a 2016. évi 6,3%-ról a 2019. évre 0,5 százalékponttal 5,8%-ra csökkent. (KSH 1.3 tábla, Népesség korév és nem szerint)

A 25-64 éves népességből az oktatásban, képzésben résztvevők arányának 2016-at követően megfigyelhető, kismértékű csökkenése kedvezőtlen folyamat, ami korlátot jelenthet a gazdasági növekedésben, ugyanis a munkaerő-piaci kereslet megfelelő kielégítéséhez a képzett munkaerő elengedhetetlen.

Az ezer főre jutó kiadott építési engedélyek száma

Az ezer főre jutó kiadott építési engedélyek száma a 2016. év előtti években jellemzően 1,0 darab körüli szinten alakult. A 2016-2019. években ugrásszerű növekedés tapasztalható, jelentősebb mértékben növekedett a lakásépítési kedv, ennek hatására az ezer főre jutó kiadott építési engedélyek száma (az egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenységekkel együtt) 3,2-3,9 darab közé emelkedett, a 2017. évtől azonban kismértékű csökkenés volt megfigyelhető.

Az ezer főre jutó kiadott építési engedélyek számának 2016-2019. évi alakulását és az ebből számított indikátor 2019. évi értékét és minősítését a 30. számú táblázat mutatja be.

30. táblázat

Az ezer főre jutó kiadott építési engedélyek számának alakulása a 2016-2019. években és az indikátor 2019. évi értéke, minősítése

Év	Az ezer főre jutó kiadott építési engedélyek száma (db)	Az indikátor értéke (db) és minősítése
2016	3,2	+0,1 (pozitív tényező)
2017	3,9	
2018	3,8	
2019	3,6	

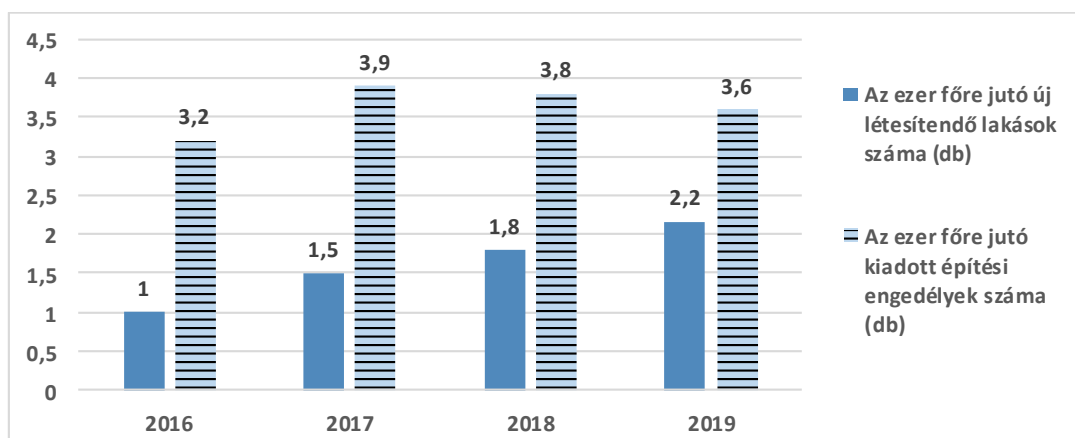
Forrás: KSH (2.3.4. Lakásépítésre, üdülőépítésre, nem lakóépület építésére kiadott új építési engedélyek évkezdettől kumulált adatai) és (6.1.1. A lakónépesség nem szerint, január 1. (2001-)) alapján ÁSZ szerkesztés

Az ezer főre jutó kiadott építési engedélyek számának változásából számított indikátor pozitív minősítésű, az építkezések fellendülése támogatta a gazdasági növekedést és ezen keresztül az államadósság-csökkenés fenntarthatóságát.

Az építőiparnak a kormány 2015. évben meghirdetett családok otthonteremtési programja, valamint az új építésű lakások ÁFA kulcsának 27%-ról 5%-ra történő átmeneti csökkentése adott lendületet. Emellett a lakáspiaci helyzet kedvező alakulásához hozzájárult a lakosság foglalkoztatási és jövedelmi helyzetének javulása is. A kiadott építési engedélyek számával párhuzamosan a létesítendő új lakások száma is növekedett, amelyet a 12. ábra szemléltet:

12. ábra

Az ezer főre jutó építési engedélyek és a létesítendő új lakások számának alakulása

Forrás: KSH (2.3.4. Lakásépítésre, üdülőépítésre, nem lakóépület építésére kiadott új építési engedélyek évkezdettől kumulált adatai); (6.1.1. A lakónépesség nem szerint, január 1. (2001-)) alapján ÁSZ szerkesztés

3. AZ ÉRTÉKFA SZINTJEINEK ÉRTÉKELÉSE

Az államadósság-mutató értéke folyamatosan csökkent az elmúlt években, melyben a GDP növekedése meghatározó szerepet játszott, illetve az államadósságra ható tényezők többsége is pozitív irányba változott. Az elemzésben szereplő tényezőcsoportok „értékfa” szerinti minősítését – az elemzési módszertan és az egyes tényezők minősítése alapján – a 31. számú táblázat mutatja be.

31. táblázat

A tényezőcsoportok és a tényezők minősítése³

Tényezőcsoport megnevezése	Tényezőcsoport minősítése	Fenntarthatósági tényező	Minőségi tényező	Mennyiségi tényező
Költségvetési hiány	Stabil	Stabil	Stabil	Negatív
Államadósság-kezelés-Devizaadósság	Stabil	Pozitív	Stabil	Stabil
Államadósság-kezelés-Forintadósság	Stabil	Stabil	Stabil	Stabil
Versenyképesség- külső	Stabil	Stabil	Pozitív	Negatív
Versenyképesség- belső	Stabil	Stabil	Negatív	Pozitív
Fejlesztés	Stabil	Negatív	Stabil	Stabil
Foglalkoztatás	Stabil	Stabil	Pozitív	Stabil
Fogyasztás	Pozitív	Pozitív	Pozitív	Pozitív
Gazdasági-társadalmi fenntarthatóság	Pozitív	Pozitív	Negatív	Pozitív

Forrás: ÁSZ szerkesztés

Megállapítható, hogy az egyes tényezőcsoportok pozitív, illetve stabil minősítése alapvetően támogatta az államadósság csökkenését, valamint a gazdasági teljesítmény értékének emelkedését.

A feltárt pozitív kockázati tényezők kedvezőek az államadósság kiegyensúlyozott csökkenése, illetve a gazdasági növekedés középtávú alakulása szempontjából.

A költségvetési hiány és államadósság-kezelés tényezőcsoportokhoz tartozó tényezők – az elsődleges költségvetési egyenleg változása a GDP százalékában indikátort kivéve – stabil, illetve pozitív minősítéssel rendelkeztek. A tényezők összesített értékelése alapján az államadósságra közvetlenül ható mindhárom tényezőcsoport stabil minősítést ért el. Az államadósság-mutató nevezőjében szereplő GDP esetében a fogyasztás és a gazdasági-társadalmi fenntarthatóság tényezőcsoportok folyamatai pozitívan hatottak a gazdasági növekedésre és ezáltal az államadósság-csökkentés fenntarthatóságára, a további négy tényezőcsoport stabil minősítésével járult hozzá a gazdaság stabilitásához az elemzett időszak során. A stabil minősítés mögött az elemzett tényezők többségénél olyan kedvező folyamatok húzódtak meg, melyek az elemzett időszakban stabilizálódtak.

A **költségvetési hiány tényezőcsoport** esetében kedvező folyamatot jelentett a centralizációs arány csökkenése és az uniós módszertan szerinti költségvetési hiány uniós előírásnak való megfelelése. A tényezőcsoporton belül a GDP arányos elsődleges költségvetési egyenleg változása esetében tárt fel az elemzés negatív kockázatot, mivel az elsődleges költségvetési hiány hátrányosan befolyásolhatja az államadósság alakulását, illetve az államadósság-mutatót. E tényező alakulásának nyomon követésére rövid távon is indokolt kiemelt figyelmet fordítani.

³ A gazdasági-társadalmi fenntarthatóság-tényezői mind fenntarthatósági jellegű tényezők.

Az **államadósság kezelés – devizaadósság tényezőcsoport** az elemzett időszakban mért adatai alapján stabil minősítést kapott. A tényezőcsoporton belül a devizaadósság teljes adóssághoz viszonyított aránya csökkent, mely pozitív kockázatot jelentett, az euró-kötvény felár változása- mely szintén csökkenést mutatott - stabil minősítésű volt, mint ahogyan az árfolyam-érzékenység is.

Az **államadósság kezelés – forintadósság tényezőcsoport** az elemzett időszakban stabil minősítést kapott. A referenciahozamok csökkenése nem vetette vissza az állampapírok iránti keresletet, viszont hozzájárult a kamatkidadások csökkenéséhez. A forintadósság durációjára emelkedett, amely csökkentette a forrásmegújítási kockázatot.

Az államadósság-kezelés tényezőcsoportok összetevőinek elemzése alapján megállapítható, hogy az adósság-finanszírozás folyamatai kedvezően alakultak. Az államadósság szerkezete javult, a GDP arányos kamatkidadások csökkentek, a hozamkörnyezetet tükröző tényezők is stabilak voltak. A devizaadósság aránya csökkent, melynek hatására az államadósság-kezelés kapcsán felmerülő finanszírozási kockázatok mérséklődtek.

A versenyképesség tényezőcsoporton belül a **külső versenyképességi** tényezőcsoport stabil minősítéssel rendelkezett. A nettó nemzetközi befektetési pozíció változása kedvezően alakult, mivel jelentősen csökkent, mely pozitívan hatott az ország külső versenyképességére és ezáltal az államadósság-csökkenés fenntarthatóságára. Az exportpiaci részesedés folyamatosan növekedett, a 2019. évben kiugróan magas arányú növekedés történt. A javulás az áruk egyenlegének folyamatos romlása mellett következett be, amely azt jelzi, hogy - az export növekedési ütemének fenntartása mellett – az áruk nemzetközi versenyképességének javítása fontos szempont. A folyó fizetési mérleg romlása negatív kockázati tényezőként került azonosításra, melyet elsősorban az áruk egyenlegének csökkenése okozott.

A **belső versenyképesség** javulásához a szolgáltatások bruttó hozzáadott értékének növekedése járult hozzá leginkább, amely a külkereskedelmi folyamatokra és a gazdasági növekedésre is kedvező hatást gyakorolt. Az ipari termelés volumennövekedésének hatására az ipari termelés versenyképességi mutatója is javult annak ellenére, hogy a munkaerőköltség inflációt meghaladó mértékben növekedett. A munkabérek növekedése a fogyasztás szempontjából kedvező hatásokat rejt magában, azonban a termelés hatékonyságát, illetve jövedelmezőségét a munkaerőköltség növekedése negatívan érintette, ezért a belső versenyképességre negatív kockázati tényezőként hatott.

A **fejlesztés tényezőcsoport** folyamatai összességében stabilak voltak. A GDP arányos bruttó állóeszköz felhalmozás a nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke dinamikus növekedésének hatására jelentősen növekedett. A GDP arányos K+F ráfordítások mérsékelten növekedtek, így mindkét tényező stabil minősítést kapott. A fejlesztések fenntarthatóságát jellemző vállalati hitelállomány bővülése a 2018. évtől lassult, amely a tényezőcsoportra negatív kockázatot jelentett. Különösen a rövid lejáratú hitelek folyósítása esett vissza, amely viszont a hitelállomány szerkezetét pozitív irányba befolyásolta.

Hosszabb időtávon a gazdasági növekedés fenntarthatósága szempontjából alapvető jelentőségű, hogy a vállalati hitelállomány bővülése folytatódjon, valamint a K+F ráfordítások GDP arányos értéke növekedjen, amely a versenyképesség növekedéséhez is hozzájárulna.

A **foglalkoztatás tényezőcsoport** minősítése stabil, folyamatai az elemzett időszak során a gazdasági növekedést és ezáltal az államadósság-csökkenés fenntarthatóságát több szempontból is támogatták. Kedvező tendencia volt, hogy az aktivitási ráta és a foglalkoztatási arány egyidejű emelkedése mellett a tartós munkanélküliségi ráta is mérséklődött. A foglalkoztatottsági helyzet javulása hozzájárult ahhoz, hogy növekedjen a rendelkezésre álló, elköltethető jövedelem, ezáltal közvetett módon a fogyasztási kereslet, és ezzel párhuzamosan az életminőség. A foglalkoztatás tényezőcsoportához tartozó tényezők közül az aktivitási ráta és a foglalkoztatási arány változása tényező stabil minősítésű, míg a tartós munkanélküliségi ráta változása pozitív tényezőt jelentett.

A **fogyasztás tényezőcsoport** esetében valamennyi tényező pozitívan befolyásolta a gazdasági növekedést, vagyis a minőségi, a mennyiségi és a fenntarthatósági indikátorok is pozitívan járultak hozzá a GDP alakulásához. A bruttó reálkeresetek, a háztartások fogyasztási kiadásainak és a háztartások pénzügyi eszközeinek állományváltozása elősegítette a kereslet értékének emelkedését. Ezzel párhuzamosan a háztartások meg-

takarítási hajlandósága is erősödött, a megtakarítások értékének növekedése az államadósság és a beruházások finanszírozása szempontjából is fontos tényező. Mindez azt mutatja, hogy a háztartások növekvő jövedelmük egy részét megtakarításra, a másik részét pedig fogyasztásra használták fel. Ez egyértelműen kedvez a pénzügyi- és a fogyasztási javak piacának is, támogatja a GDP kedvező alakulását termelési és felhasználási oldalról egyaránt.

A **gazdasági-társadalmi fenntarthatóság tényezőcsoport** összességében pozitív minősítést kapott. A szegénységi arány csökkenése és az ezer főre jutó kiadott építési engedélyek számának növekedése alapján mindkét tényező pozitív minősítést kapott, amely azt igazolja, hogy a más tényezőcsoportokban feltárt pozitív változások a hosszabb időszakot érintő általános fenntarthatóság területein is éreztetik hatásukat. Az ezer főre jutó építési engedélyek számának a 2017. évtől tartó kismértékű csökkenése azonban kedvezőtlen építőipari folyamatokat jelzett előre, ezért a tényező nyomon követése indokolt. A 25-64 éves népességből oktatásban, képzésben résztvevők aránya csökkent, mely negatív kockázatot jelent nem csak a gazdasági-társadalmi fenntarthatóságra, hanem a gazdasági növekedésre is, tekintve, hogy a rendelkezésre álló képzett munkaerő alapfeltétele a gazdaság bővülésének.

Összességében megállapítható, hogy az államadósság-mutató fenntartható csökkentése szempontjából számos pozitív kockázat merült fel, amelyek támogatják az Alaptörvényben rögzített cél teljesülését. Ugyanakkor az elsődleges költségvetési egyenleg és a folyó fizetési mérleg egyenleg negatív értéke, a munkaerőköltség növekedése, a vállalati hitelállomány bővülésének lassulása, és a 25-64 éves korosztály csökkenő részvételi aránya az oktatásban, képzésben negatív kockázati tényezőként került azonosításra.

4. KITEKINTÉS A TÉNYEZŐCSOPORTOK 2020. ÉVI ALAKULÁSÁRA

Az államadósságra ható 2016-2019. évi, jellemzően kedvező irányú folyamatok a koronavírus-járvány okozta gazdasági válság hatására megváltoztak, néhány kivételtől eltekintve romlottak, különösen a 2020. év második negyedévében. A rendelkezésre álló 2020. évközi adatok alapján a tényezőcsoportokra való kitekintéssel a kockázatokban bekövetkezett változásokat mutatja be az elemzés e fejezete.

A koronavírus-járvány következtében a 2020. év első kilenc hónapjában közel 4 000 Mrd Ft-tal növekedett az uniós módszertan szerint számított államadósság, ezzel párhuzamosan a GDP 5,5%-kal csökkent a 2019. I-III. negyedévi adatokhoz képest. (ÁKK: Az államháztartás (maastrichti) adóssága és KSH 3.1.1 A bruttó hazai termék (GDP) volumenindexei c. táblázatok) A központi költségvetés adóssága 2020.12.31-én 36 684,3 milliárd Ft volt, amely 7 002,4 milliárd Ft emelkedést jelent a 2019. év végi adósságállományhoz képest. (ÁKK: A központi költségvetés adóssága)

A költségvetési hiányra ható tényezők folyamatai a 2020. évi évközi (előzetes) adatok alapján kedvezőtlenek voltak. A válságkezeléssel kapcsolatos kormányzati kiadások az elsődleges költségvetési egyenleg romlását és a kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiányának növekedését okozták.

A kormányzati szektor uniós módszertan szerinti GDP arányos hiánya 2020. I. félévében 5,3%-ra növekedett, mellyel jelentősen meghaladta a maastrichti kritériumban rögzített 3%-os értéket. 2020. harmadik negyedévében azonban a GDP 4,6%-ra mérséklődött a hiány. A kormányzati szektor hiányának emelkedését a járvány egészségügyi és gazdasági hatásainak kezelése érdekében meghozott intézkedések, mint például az egészségügyi rendszer intenzív ellátási kapacitásának növelése, a különösen súlyosan érintett egyének és ágazatok megsegítése (munkaerőpiacot támogató intézkedések, a vállalkozásoknak nyújtott adókedvezmények) miatti kiadás növekedés, illetve bevételkiesés okozta, illetve értékét a GDP visszaesése is befolyásolta. (KSH, 2020a)

A GDP arányos **elsődleges költségvetési egyenleg** 2020. I. félévi alakulása – az előző mutatóhoz hasonlóan – a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak (bevételkiesés), az azok enyhítésére hozott intézkedéseknek (kiadásnövekedés), valamint a gazdasági visszaesés együttes következményeként romlott, a kormányzati szektor elsődleges egyenlegének hiánya az MNB számításai szerint a GDP 5%-át tette ki. Az egyenleg romlása elsősorban a kiadásnövekedésre vezethető vissza. (MNB, 2020b, KSH 3.1.24 tábla)

Az adósság-kezelés 2020. évi folyamatai azt a kormányzati törekvést tükrözik, hogy a válságkezeléshez szükséges forrásokat biztosítani kell az uniós költségvetési keret általános mentesítési záradékának alkalmazásával.

A devizaadósság összege – a teljes adóssághoz hasonlóan – a 2020. év I-III. negyedévében növekedett a 2019. év végi záróértékhez képest, a **devizaadósság teljes adóssághoz viszonyított aránya** 17,3%-ról 18,5%-ra, majd november végére 20,2%-ra emelkedett.

A devizaadósságot növelték az év közben kibocsátott devizakötvények, a devizahitel lehívása, és a forint árfolyamának gyengülése. A devizakötvény visszavásárlások, valamint a devizahitel törlesztések viszont mérsékeltek az állományt. Összességében 1 964,9 milliárd Ft-tal növekedett a devizaadósság 2020. I-XI. hónapjaiban. (ÁKK,2020b, 2020c) A forint árfolyamának gyengülése és a devizaadósság növekedése az **árfolyam-érzékenység** negatív hatással volt.

A **10 éves időtartamú euró kötvény felárának** pozitív irányú változása 2020-ban is folytatódott, 2020. novemberében értéke 0,3 százalékponttal volt alacsonyabb, mint a 2019. év végi adat, amely a növekvő kereslet miatt tudott realizálódni. (ÁKK,2020c)

A forintadósságon belül az állampapír-állomány értéke a 2019. év végi 23 149,0 Mrd Ft-ról 26 715,1 Mrd Ft-ra növekedett 2020. november végére, valamint a **forintadósság durációja** is növekedett 2020. év I-III. negyedévében, a harmadik negyedév végére elérte a 4,4 évet, amely növekvő befektetői keresletet, illetve bizalmat jelez. A 10 éves és az 5 éves referenciahozam is egy irányba mozgott – növekedett – ezért a **referenciahozamok séztartása** a 2020. évben nem változott jelentősen. (ÁKK,2020b, 2020c)

Az államadósság volumenének emelkedése a kamatkiadások növekedését okozta, a 2020. január-novemberi **kamatkiadás** 13,8%-kal haladta meg az előző év azonos időszakában teljesített kiadásokat, és novemberben meghaladta a 2020. évre tervezett előirányzatot is. (KSH 3.7.4 tábla)

A versenyképességre ható egyes tényezők esetében kedvező, míg néhány esetben kedvezőtlen folyamatokat tárt fel az elemzés.

Az Eurostat 2020. évközi adatai szerint Magyarország nettó nemzetközi befektetési pozíciója tovább javult, értéke a harmadik negyedévben -38,6%-ra csökkent, vagyis a külföld felé való kötelezettségek mérséklődtek annak ellenére, hogy a devizaadósság részaránya emelkedett, ez kedvező folyamatot jelez a versenyképesség szempontjából. (Eurostat: Net international investment position, quarterly data)

A GDP arányos folyó fizetési mérleg egyenlege 2020. I. félévében romlott, értéke -1,1% volt, viszont a harmadik negyedévben a folyó fizetési mérleg hiánya az előző negyedévhez képest jelentősen javult, -0,2%-ra mérséklődött. A folyó fizetési mérleg egyenlegének összetevői közül az áruk és szolgáltatások egyenlegének növekedési üteme 2020. második negyedévében még csökkent, de a harmadik negyedévben az egyenleg -1,9%-ról 2,3%-ra -újra növekedni tudott. (MNB 2020d, 2021a)

A koronavírus-járvány hatására az **ipari termelés** a 2020. év márciusától júliusáig jelentősen elmaradt az előző év azonos időszakához képest, augusztus-szeptember hónapokban megközelítette, míg októbertől meghaladta a 2019. évi értékeket. A negyedéves változást tekintve az első negyedév 1,9%-kal meghaladta a 2019. év első negyedévi ipari termelés értékét, a második negyedévben 20,1%-kal, a harmadik negyedévben 2,4%-kal maradt el az előző év azonos időszakától. A **munkaerőköltség** a 2020. év első három negyedévében növekedett az előző év azonos időszakához képest, a két folyamat együttesen rontotta a versenyképességet. (KSH 4.2.2.2 tábla, KSH 2020d, Eurostat (Labour cost index, quarterly data)

A 2020. negyedéves adatok alapján a **szolgáltatások bruttó hozzáadott értéke** a II. negyedévben 12%-kal, a III. negyedévben már kisebb arányban, 4,0%-kal csökkent az előző év azonos időszakához képest. A visszaesés főként a szálláshely szolgáltatás és vendéglátás (20,9%), illetve a szállítás, raktározás (19,9%) nemzetgazdasági ágazatokban volt tapasztalható. Ez a változás a versenyképességet negatív irányba befolyásolta. (KSH 2020d)

A fejlesztés tényezőcsoportához tartozó **vállalati hitelállomány** növekedési üteme 2020. I. negyedévében tovább lassult, a második negyedévben a koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásai következtében a vállalati hitelállomány csökkent az előző negyedévhez képest. A 2020. első félévében kihelyezett új hitelek 1 454 milliárd Ft-os állománya 15%-kal maradt el az előző év azonos időszakától. A vállalati hitelállomány csökkenése a fejlesztésekre kedvezőtlenül hatott, amely negatív kockázatot hordoz magában. (lásd bruttó állóeszköz felhalmozás) (MNB, 2020e)

A **bruttó állóeszköz felhalmozás** volumenindexe 2020. I. negyedévében 4,2%-kal, a II. negyedévben 11,3%-kal, a harmadik negyedévben 12,5%-kal maradt el az előző év azonos időszakától. A bruttó állóeszköz felhalmozás döntő hányadát kitevő beruházások teljesítményértéke 2020 első három negyedévében elmaradt az előző év azonos időszakától, de a harmadik negyedévi 2 504,3 Mrd Ft-os érték már meghaladta a második negyedévben mért 2 298,3 Mrd Ft-ot. (KSH 7.4 és 3.3.3 táblák)

A foglalkoztatás terén bekövetkezett változásokat nagymértékben befolyásolták a kormányzati intézkedések, melyek fókuszában a munkahelyek védelme állt.

A 2020. évben a 2019. év végi 63%-hoz képest a 15-74 éves korosztály **aktivitási rátája** az első két negyedévben csökkent (az I. negyedéves 62,6% után a II. negyedévben 62,4% volt), majd a III. negyedévben 63,4%-ra növekedett. A harmadik negyedéves növekedés oka a foglalkoztatottak számának növekedése volt, de a foglalkoztatottak száma a növekedés ellenére sem érte el az előző év végén foglalkoztatottak számát, melytől 34,0 ezer fővel - kevesebb mint 1,0%-kal - maradt el. (KSH 6.2.1.1 tábla)

A 2020. év I-III. negyedévében a **tartós munkanélküliségi ráta** csökkenése tovább folytatódott. Az első negyedévben 48,1 ezer fő (a munkanélküliek 28,1%-a), a második negyedévben 41 ezer fő (a munkanélküliek 19,2%) keresett több mint egy éve munkát. A III. negyedévben a koronavírus-járvány miatt a regisztrált

munkanélküliek száma (2020.09.30-án 206,4 ezer fő), valamint a tartósan munkanélküliek száma (2020.09.30-án 59,4 ezer fő) is növekedett, arányuk 28,8%-ra változott. A 2019. év végi adatokkal összehasonlítva az látható, hogy a 2020. III. negyedéves tartós munkanélküliségi ráta úgy csökkent 5,6 százalékponttal, hogy az egy évnél régebb óta munkát kereső munkanélküliek száma 4 800 fővel növekedett, mivel a munkanélküliek száma ennél nagyobb ütemben (47,7 ezer fővel) növekedett. (KSH 2.1.2.2 ábrák)

Hosszabb távon azonban kockázatként merülhet fel, hogy a koronavírus-járvány hatására munkanélkülivé válók a 2021. évben megjelenhetnek a tartós munkanélküliek között – amennyiben addig nem tudnak ismét elhelyezkedni –, ezzel a tartós munkanélküliségi ráta értéke növekedhet.

A koronavírus-járvány negatív gazdasági hatásai következtében a **foglalkoztatási arány** a 15-74. éves korosztályban 2020. I-II. negyedévében 60,3%-ra, majd 59,5%-ra csökkent, a III. negyedévben viszont 60,5%-ra növekedett. (KSH 6.2.1.1 tábla)

Recesszió esetén a hangsúly a munkahely-teremtésről a munkahelyek megtartására helyeződik át. Ennek érdekében a 2020. évben a kormány több intézkedést hozott, ezek közé tartozott a részleges adó-, illetve bizonyos területeken a teljes járulégmentesség, a törlesztési moratórium, a munkahelyvédelmi bértámogatás. A kormányzati intézkedések eredményeként a foglalkoztatási arány 2020. III. negyedévében már bővülést mutatott az előző negyedévhez képest. (KSH 2.1.2.2 ábrák)

A fogyasztás tényezőcsoportba tartozó **háztartások bruttó pénzügyi eszközei** tényező a 2019. év végi adathoz képest 2020. I-III. negyedévében a tovább növekedett, a negyedéves növekedési ütemek azonban mérséklődtek az előző év azonos időszakában bekövetkezett növekedéshez képest.

32. táblázat

A háztartások bruttó pénzügyi eszközei értékének változása a 2019. I. negyedév – 2020. III. negyedév közötti időszakban

	2019 I. n.év	2019 II. n.év	2019 III. n.év	2019 IV. n.év	2020 I. n.év	2020 II. n.év	2020 III. n.év
Pénzügyi eszközök (Mrd Ft)	55 556,9	56 917,7	58 592,6	60 371,6	60 981,5	62 672,7	63 639,8
Állományváltozás előző negyedévhez képest (Mrd Ft)	-	1 360,8	1 674,9	1 779,0	610,0	1 691,2	967,1
Változás (%)	-	2,4	2,9	3,0	1,0	2,8	1,5

Forrás: MNB, 2020h, 2020i alapján ÁSZ szerkesztés

A 2020. évben bekövetkezett növekedési ütem csökkenése összefüggésbe hozható a koronavírus-járvány negatív hatásaival. A koronavírus-járvány a munkanélküliségi adatok emelkedésével a háztartások jövedelmi és fogyasztási helyzetét is kedvezőtlenül érinti. A munkahely-megőrzési és munkahelyteremtő programok azonban segítenek tompítani a vállalatok foglalkoztatási hajlandóságának csökkenését. A háztartások bruttó pénzügyi eszközeinek növekedése kedvező folyamatot tükröz.

A 2020. január-szeptember közötti időszakban a 2019. évi növekedésnél kisebb mértékben, de tovább emelkedtek a **bruttó reálkeresetek**, a növekedés 6,1%-os volt. (KSH 2020e)

A **háztartások fogyasztási kiadásai** 2020 I. negyedévében emelkedtek (4,5%-kal), amelyet a II-III. negyedévben 8%-os illetve 2,7%-os csökkenés követett az előző év azonos időszakához képest. (KSH 7.3 tábla) A háztartások fogyasztási kiadásai csökkenése a koronavírus-járvány gazdasági hatásaira vezethető vissza.

A fogyasztási tényezők együttes értékelése azt mutatja, hogy a háztartások annak ellenére fogták vissza a kiadásait, hogy pénzügyi eszközeik nem csökkentek.

A gazdasági-fenntarthatósági tényezőcsoportba tartozó **ezer főre jutó kiadott építési engedélyek száma** tényező a 2020. január-szeptemberi időszakban kiadott lakásépítési engedélyek száma (17 278 db, ezer főre vetítve 1,8 db) jelentősen elmaradt a korábbi évek azonos időszakában tapasztalt értéktől (2017: 28 411 db,

2018: 26 655 db, 2019: 27 388 db). (KSH, 2.3.4. Lakásépítésre, üdülőépítésre, nem lakóépület építésére kiadott új építési engedélyek évkezdettől kumulált adatai) A kiadott új lakásépítési engedélyek alacsony száma a lakáspiaci konjunktúra lassulását jelzi, mely negatív kockázatot jelent a gazdasági növekedésre, és ezáltal az államadósság-csökkentés fenntarthatóságra. A kedvezőtlen tendencia alakulásában a lakások esetén alkalmazott kedvezményes ÁFA kulcs 2019. december 31-i megszűnése mellett a koronavírus-járvány negatív hatásai is szerepet játszhattak. A kormány a 2020. évben több olyan intézkedést is hozott, amelyek új lendületet adhatnak az építőiparnak. Élénkítő hatással bírhat a 2021. évtől az új építésű lakások ÁFA kulcsának 27%-ról 5%-ra történő ismételt csökkentése, az otthonteremtési program, valamint a gyermekes családok részére biztosított lakásfelújítási támogatás.

Összességében megállapítható, hogy az államadósságra ható tényezők folyamatait a koronavírus-járvány jelentősen befolyásolta. Egyes tényezők azonban a második negyedéves visszaesést követően a harmadik negyedévben már javulást mutattak.

A 2020. évközi adatok alapján leginkább a költségvetési hiány és a belső versenyképesség tényezőcsoport tényezői jelentettek negatív kockázatot az államadósság-csökkentés fenntarthatóságára. A veszélyeztető tényezők közé tartozott a kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiányának növekedése, az elsődleges költségvetési egyenleg romlása, a devizaadósság teljes adóssághoz viszonyított arányának növekedése, a kamatkidadások növekedése. A gazdasági növekedést veszélyeztette a folyó fizetési mérleg egyenlegének 2020. I. félévi romlása, a szolgáltatások bruttó hozzáadott értékének visszaesése, a vállalati hitelállomány csökkenése, a háztartások fogyasztási kiadásainak csökkenése és a kiadott építési engedélyek számának visszaesése.

Az államadósságra ható egyes tényezők – különösen a fogyasztás tényezőcsoportba tartozók - kockázatai csökkentek a 2020. évi évközi adatok alapján. A nettó nemzetközi befektetési pozíció javult, az államadósság-kezelés szempontjából kedvező, hogy az euró-kötvény felára tovább csökkent, és a forintadósság durációjára növekedett. A háztartások szintjén kedvező folyamatnak tekinthető, hogy a bruttó reálkeresetek és a háztartások pénzügyi eszközeinek állománya növekedtek, a foglalkoztatási és az aktivitási ráta is csak kis mértékben csökkent az első két negyedévben az előző év azonos időszakához képest, a harmadik negyedévben pedig már javulás volt tapasztalható.

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK

ÁKK	Államadósság Kezelő Központ Zrt.
ÁSZ	Állami Számvevőszék
EDP	Európai Unió túlzott hiány eljárás
ESA	Nemzeti Számlák Európai Rendszere
EU	Európai Unió
EUR	euró
Eurostat	Európai Statisztikai Hivatal
Ft	forint
GDP	bruttó hazai termék (gross domestic product)
KKV	kis- és középvállalkozások
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
MNB	Magyar Nemzeti Bank
Mrd	milliárd
NAV	Nemzeti Adó- és Vámhivatal
NHP	Növekedési Hitelprogram
PM	Pénzügyminisztérium
PHP	Piaci Hitelprogram
USD	amerikai dollár

FOGALOMTÁR

Aktivitási ráta	A gazdaságilag aktívak az adott korcsoportba tartozó népesség százalékában.
ATR	Átlagos átárazódásig hátralévő idő (average time to refixing).
Árfolyam-érzékenység	A devizaadósság finanszírozási költségének változása, az adott deviza árfolyam-változása és a teljes adósságon belüli részarányának szorzata.
Bruttó államadósság	Az adott időpontban az igénybe vett adósságjellegű finanszírozási eszközök együttes értéke.
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	Az elszámolási időszakban vásárolt vagy saját termelésben előállított tárgyi eszközök és immateriális javak értéke, a használt tárgyi eszközök érték növekedése, a külföldről származó tárgyeszköz-appoint, valamint a pénzügyi lízing konstrukcióban beszerzett tárgyi eszközök értéke (KSH).
Bruttó hozzáadott érték	Az adott időszakban előállított kibocsátás és a folyó termelő felhasználás különbsége.
Centralizációs arány	A centralizációs arány a költségvetés kiadási oldalához kapcsolódó újraelosztási arány fogalompárja. A kormányzati szektor bevétele és a GDP hányadosa.
Duráció	Az állampapírok súlyozott, átlagos futamideje, amely az adósság átárazódásához szükséges időt - és egyben az adósság portfólió kamatérzékenységét - fejezi ki.
Elsődleges költségvetési egyenleg	Az adott évben teljesült költségvetési bevételeket és kiadásokat tartalmazza (államháztartás helyi önkormányzatok nélkül)
Euro-kötvény felár	Az ÁKK által kibocsátott 10 éves időtartamú euró kötvény felárának (átlagos piaci hozamának) változása.
Értékfa modell (Value driver tree)	A modell célja, hogy egy kiemelt kategóriára/mutatószámra hatást gyakorló tényezők rendszerszerűen kerüljenek bemutatásra. Az egyes elágazások által a hatást gyakorló tényezők átfogó jellemzése lehetséges.
Fenntartható adósságcsökkentés	Az államadósság-mutató folyamatosan csökkenő értéke úgy, hogy közben az egyéb gazdasági-társadalmi célok teljesülhessenek.
Fizetési mérleg	A <i>fizetési mérleg</i> egy meghatározott időszakra vonatkozóan egy adott ország statisztikai értelemben vett belföldi (rezidens) és külföldi (nem rezidens) gazdasági szereplői közötti, meghatározott időszakban lezajló reálgazdasági és pénzügyi műveletek adatait mutatja be.
Foglalkoztatási arány	A foglalkoztatottaknak a megfelelő korcsoportba tartozó népességhez viszonyított aránya. (KSH)
Folyó fizetési mérleg	Egy ország lakosainak a külfölddel lebonyolított gazdasági ügyleteinek nyilvántartására szolgál.

Jövedelemegyenleg	A jövedelemegyenleg a munkajövedelemhez, részesedéshez és hitelekhez kapcsolódó jövedelmek egyenlege.
Kockázat	A kockázat egy cselekvési változat lehetséges negatív vagy pozitívan értékelt következményeinek teljes leírása, beleértve a következmények súlyának és bekövetkezési valószínűségének bemutatását is.
Kockázati tényező	Azon költségvetési és makrogazdasági folyamatok, amelyek veszélyeztetik, vagy ellenkezőleg elősegítik az államadósság-mutató fenntartható csökkenését.
Közvetlen működőtőke-befektetés (FDI)	Az FDI olyan határokon átnyúló, a külföldi vállalat fölött hosszú távú ellenőrzést biztosító befektetés, ahol a beruházó legalább 10 százalékos részesedéssel rendelkezik.
Külkereskedelmi egyenleg	Az adott időszakban a külfölddel való kereskedelmi ügyletek értékének egyenlege, az exportált és importált termékek, illetve szolgáltatások értékének különbsége.
Mozgóátlag	Egy adott időszakon belül az egyes részidőszakokhoz tartozó értékek számtani átlaga.
Nettó nemzetközi befektetési pozíció	A mutató összesített képet ad egy ország nettó pénzügyi helyzetéről (eszközök mínusz kötelezettségek) a külfölddel szemben.
Pénzforgalmi szemléletű költségvetési egyenleg	A beszámolási időszakban az államháztartás központi alrendszerében teljesített bevételek és kiadások különbsége.
Portfólió befektetés	Olyan befektetések, amelyeknek tárgya valamely – nem tulajdonosi célú – pénzügyi eszköz megvásárlása.
Szegénységi arány	Az egy fogyasztási egységre jutó (ekvivalens) jövedelem mediánjának 60%-ánál kevesebb jövedelemmel rendelkező különböző típusú háztartásokban élő személyek az összes azonos típusú háztartásban élő személyekhez viszonyítva. (KSH)
Tartós munkanélküliségi ráta	A munkanélküliségi ráta a munkanélkülieknek a megfelelő korcsoportba tartozó gazdaságilag aktív népességben belüli arányát fejezi ki a Munkaerő-felmérés alapján. Az egy éve vagy annál régebben állás nélkül lévők adják a tartósan munkanélküliek arányát az összes 15-64 éves munkanélkülivel. (KSH)

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Államadósság Kezelő Központ (2016a): Éves jelentés az államadósság kezeléséről 2016. <https://akk.hu/download?path=qwGg1wB.pdf>
2. Államadósság Kezelő Központ (2016b): Állampapírpiac Havi tájékoztató, 2016. december <https://akk.hu/download?path=PnYD3Wwy.pdf>
3. Államadósság Kezelő Központ (2017a): Éves jelentés az államadósság kezeléséről 2017. <https://akk.hu/download?path=q7ob9GnR.pdf>
4. Államadósság Kezelő Központ (2017b): Állampapírpiac Havi tájékoztató, 2017. december <https://akk.hu/download?path=Y79gdmw0.pdf>
5. Államadósság Kezelő Központ (2018a): Éves jelentés az államadósság kezeléséről 2018. <https://akk.hu/download?path=ynKZEqwg.pdf>
6. Államadósság Kezelő Központ (2018b): Állampapírpiac Havi tájékoztató, 2018. december <https://akk.hu/download?path=e20a3b28-e75c-4e4c-87e8-7c0d885a6560.pdf>
7. Államadósság Kezelő Központ (2019a): Éves jelentés az államadósság kezeléséről 2019. <https://akk.hu/download?path=111d52d7-2f07-4596-9c3a-9da526c39d91.pdf>
8. Államadósság Kezelő Központ (2019b): Állampapírpiac Havi tájékoztató, 2019. december <https://akk.hu/download?path=yropyPAwN.pdf>
9. Államadósság Kezelő Központ (2020a): A központi költségvetés adóssága <https://akk.hu/download?id=e044fba9-640b-4a96-bc6d-ceed811d2566>
10. Államadósság Kezelő Központ (2020b): Állampapírpiac negyedéves tájékoztató 2020. harmadik negyedév, <https://akk.hu/download?path=985aa99d-d9af-4ee3-bb59-573136816ac6.pdf>
11. Államadósság Kezelő Központ (2020c): Állampapírpiac Havi tájékoztató, 2020. november <https://akk.hu/akk-kiadvanyok/kiadvanyok>
12. Államadósság Kezelő Központ (2020d): A központi költségvetés bruttó kamatkidásainak és kamatbevételeinek alakulása, <https://akk.hu/statisztika/allamadossag-finaszirozas/kozponti-koltsegetes-brutto-kamatkiadasainak-kamatbeveleinek-alakulasa>
13. Államadósság Kezelő Központ (2020e): Magyarország hitelminősítése, <https://akk.hu/statisztika/allamadossag-finaszirozas/magyarorszag-hitelminositese>
14. Államadósság Kezelő Központ: Az államháztartás (maastrichti) adóssága c. táblázat, 2020.12.31-i állapot, <https://akk.hu/statisztika/allamadossag-finaszirozas>
15. Állami Számvevőszék (2019): Az adósságcsökkentés fenntarthatósága, https://www.asz.hu/storage/files/files/elemlzesek/2019/az_adossagcsokkentese_fenntarthatosaga.pdf?ctid=1271
16. Állami Számvevőszék (2020a): Elemzés – A költségvetés fenntarthatósági célú elemzése https://www.asz.hu/storage/files/files/elemlzesek/2020/koltsegetes_fenntarthatosag20201002.pdf?download=true
17. Állami Számvevőszék (2020c): Elemzés – A COVID-19 járvány közpénzügyi hatásainak értékelése https://www.asz.hu/storage/files/files/elemlzesek/2020/covid_20200629.pdf?download=true
18. Állami Számvevőszék (2020d): Elemzés - Az állam mérete, a centralizációs ráta, az újraelosztási ráta alakulása, az állam által folytatott adópolitika hatása a versenyképességre, valamint az anticiklikus gazdaságpolitika alakulására https://www.asz.hu/storage/files/files/elemlzesek/2020/allam_merete_20201209.pdf?ctid=1296
19. Állami Számvevőszék (2020e): Elemzés - Sérülékenység mérséklése az államadósság vonatkozásában https://www.asz.hu/storage/files/files/elemlzesek/2020/serulekenyseg_merseklese_allamadossag_20201217.pdf?ctid=1296
20. Állami Számvevőszék (2020f): Elemzés - Az export/import szerkezetének és volumenének változása, hatása a GDP változására, https://www.asz.hu/storage/files/files/elemlzesek/2020/export_import_gdp_20201221.pdf?ctid=1296

21. Európai Bizottság 2020. őszi előrejelzése (European Commission: European Economic Forecast, Autumn, 2020) https://ec.europa.eu/hungary/news/20201105_gazdasagi_elorejelzes_osz_hu
22. Eurostat: Export market shares in volume c. tábla, 2015-2019, Hungary <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tipsex13&plugin=1>
23. Eurostat: Labour cost index, nominal value, quarterly data, percentage change compared to same period in previous year - Hungary <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
24. Eurostat: Net international investment position - annual data c. táblázat, Hungary <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tipsii10&plugin=1>
25. Eurostat: Net international investment position, quarterly data c. táblázat, Hungary <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/TIPSI140>
26. Eurostat: Research and development expenditure <https://ec.europa.eu/eurostat/data/browser/view/tsc00001/default/table?lang=en>
27. Központi Statisztikai Hivatal (2020a): Gyorstájékoztatók - A kormányzati szektor egyenlege 2020. I. félév és 2020. III. negyedév, <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/krm2006>, <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/krm2009>
28. Központi Statisztikai Hivatal (2020b): Jelentés a kormányzati szektor egyenlegéről és adósságáról (2020. évi II. EDP-jelentés), <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/edp/edp20201022/index.html>
29. Központi Statisztikai Hivatal (2020c): Helyzetkép a külkereskedelemről, Magyarország külkereskedelmi termékforgalma, http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/kulker/2019/index.html#a_magyar_kulkereskedelem_nemzetgazdasagi_vonatkozasai
30. Központi Statisztikai Hivatal (2020d): Gyorstájékoztató, Bruttó hazai termék (GDP). <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/gdp/gdp2009.html>
31. Központi Statisztikai Hivatal (2020e): Keresetek, 2020. január–szeptember <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/gyor/ker/ker2009.html>
32. Központi Statisztikai Hivatal (2020f): Kutatás-fejlesztés, 2019 – Innováció, 2016–2018. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/tudkut/2019/index.html>
33. Központi Statisztikai Hivatal (2020g): Helyzetkép az iparról 2019. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelipar/2019/index.html>
34. Központi Statisztikai Hivatal (2020h): Helyzetkép a beruházásokról, 2019. <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelberuh/2019/index.html>
35. Központi Statisztikai Hivatal (2020i): A háztartások életszínvonala, 2019. https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/2019/index.html#szegnysgtrsdalmi_keresztds
36. Központi Statisztikai Hivatal (2020j): A háztartások életszínvonala, 2016. <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszinv/hazteletszinv16.pdf>
37. Központi Statisztikai Hivatal: 1.3 Néesség korév és nem szerint, http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd009.html
38. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 1.3.1. Kutatás, kísérleti fejlesztés, innováció c. táblázat, http://www.ksh.hu/thm/1/indi1_3_1.html
39. Központi Statisztikai Hivatal: 1.3.2. Egész életen át tartó tanulás (2006–2019) http://www.ksh.hu/thm/1/indi1_3_2.html
40. Központi Statisztikai Hivatal: 2.1.1. A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása nemeként, https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf001.html
41. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 2.1.2. A 15–64 éves népesség gazdasági aktivitása nemeként (1998–), https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf002.html
42. Központi Statisztikai Hivatal: 2.1.2.2. ábrák (A 15–64 éves népesség munkaerőpiaci státusa 2020. I. negyedévében, II. negyedévében, III. negyedévében) https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/15_64_a_bra_2003.pdf

- https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/15_64_a_bra_2006.pdf
https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/15_64_a_bra_2009.pdf
43. Központi Statisztikai Hivatal: 2.1.48. Munkaerőköltség-indexek alakulása a nemzetgazdaságban
https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qli044a.html
  44. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 2.1.55. Reálkeresetek alakulása (1992–)
https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qli042.html
  45. Központi Statisztikai Hivatal: 2.1.61. Továbbvezetett havi munkaerőköltség főbb elemeinek alakulása forintban, https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qli053e.html
  46. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 2.3.2. Munkanélküliség (2004–2019)
http://www.ksh.hu/thm/2/indi2_3_2.html
  47. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 2.3.4. Lakásépítésre, üdülőépítésre, nem lakóépület építésére kiadott új építési engedélyek évkezdetől kumulált adatai
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_zrp003c.html
  48. Központi Statisztikai Hivatal: 2.5.21. Nyugdíjak, ellátások, járadékok és egyéb járandóságok, sajátjogú nyugdíjak (2000–) https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_fsp001.html
  49. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 2.6.1. Jövedelem-eloszlás, szegénység (2006–2019)
http://www.ksh.hu/thm/2/indi2_6_1.html
  50. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 2.7.5. Lakásberuházások (2003–2018)
http://www.ksh.hu/thm/2/indi2_7_5.html
  51. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 3.1.1. A bruttó hazai termék (GDP) értéke, volumenindexe és implicit árindexe (1995–) http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpt001.html
  52. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 3.1.4. A bruttó hozzáadott érték értéke és megoszlása nemzetgazdasági áganként, https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpt002d.html
  53. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 3.1.6. Hozzájárulás a bruttó hazai termék (GDP) növekedéséhez, https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpt017a.html
  54. Központi Statisztikai Hivatal: 3.1.8. A bruttó hazai termék (GDP) végső felhasználásának volumenindexei, http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qp006b.html
  55. Központi Statisztikai Hivatal: 3.1.9 A bruttó hazai termék (GDP) végső felhasználása folyó áron https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qp001a.html
  56. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 3.1.14. A kormányzati szektor főbb adatai (1995–)
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qp001y.html
  57. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 3.1.16.3. Az adókból és társadalombiztosítási hozzájárulásokból származó bevételek – Központi kormányzat (1995–) [folyó áron, millió forint]
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qp004d.html
  58. Központi Statisztikai Hivatal: 3.1.24. A kormányzati szektor főbb negyedéves adatai
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qp001a.html?down=1474
  59. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 3.3.3. A nemzetgazdasági beruházások teljesítményértéke
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qb003.html
  60. Központi Statisztikai Hivatal: 3.3.4. A beruházások teljesítményértéke és volumenindexei a vállalkozásoknál és a költségvetési szerveknél
https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qb006.html
  61. Központi Statisztikai Hivatal: 3.4.11. A kutatás-fejlesztési ráfordítások (falakon belüli) pénzügyi forrásai szektoronként, http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_ohk004b.html
  62. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 3.6.1. A fogyasztóiár-indexek a termékek és szolgáltatások főbb csoportjai szerint, https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf001.html
  63. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 3.7.4. A központi költségvetés kiadásai
https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qs007j.html?down=186
  64. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 4.2.2.1. Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei
https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_oia002.html
  65. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 4.2.2.2. Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei szezonálisan és munkanappal kiigazítva
https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_oia029.html

66. Központi Statisztikai Hivatal: STADAT 6.1.1. A lakónépesség nem szerint, január 1. (2001–) https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd003c.html
67. Központi Statisztikai Hivatal: 6.2.1.1. A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qlf049.html
68. Központi Statisztikai Hivatal: 7.3. A háztartások végső fogyasztási kiadásainak volumenindexe – ESA2010, https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_int003a.html
69. Központi Statisztikai Hivatal: 7.4. A bruttó állóeszköz-felhalmozás volumenindexe – ESA2010 http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_int004b.html
70. Magyar Nemzeti Bank (2018): Költségvetési jelentés - Féléves elemzés az államháztartási folyamatokról 2018. október, <https://www.mnb.hu/letoltes/koltsvegvetesi-jelentes-2018-2-hun.pdf>
71. Magyar Nemzeti Bank (2020a): Árfolyamok, <https://www.mnb.hu/arfolyam-lekerdes>
72. Magyar Nemzeti Bank (2020b): Költségvetési jelentés - Féléves elemzés az államháztartási folyamatokról 2020. október, <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/koltsvegvetesi-jelentes/koltsvegvetesi-jelentes-jelentesek/koltsvegvetesi-jelentes-feleves-elemzes-az-allamhaztartasi-folyamatokrol-2020-oktober>
73. Magyar Nemzeti Bank (2020c): A nemzetgazdaság pénzügyi számlái, Éves idősorok szektoronként <https://www.mnb.hu/statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/xii-a-nemzetgazdasag-penzugyi-szamlai-penzugyi-eszkozok-es-kotelezettsgek-allomanyai-es-tranzakcioi/teljes-koru-minden-sektorra-vonatkozo-penzugyi-szamlak/idosoros-tablak-szektoronkent-scv-kel>
74. Magyar Nemzeti Bank (2020d): Fizetési mérleg jelentés, 2020. október <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/fizetesi-merleg-jelentes>
75. Magyar Nemzeti Bank (2020e): Új vállalati hitelek a hitelintézeti szektorban c. táblázat <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/hitelezesi-folyamatok/hitelezesi-folyamatok-2020-szeptember>
76. Magyar Nemzeti Bank (2020f): Növekedési Kötvényprogram, <https://www.mnb.hu/monetaris-politika/novekedesi-kotvenyprogram-nkp>
77. Magyar Nemzeti Bank (2020g): A fizetési mérleg (folyó- és tőkémérleg) (SCV vállalatok nélkül) c. táblázat, <https://www.mnb.hu/statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/viii-fizetesi-merleg-kozvetlen-tokebefektetesek-kulfolddel-szembeni-allomanyok/fizetesi-merleg-kulfolddel-szembeni-allomanyok/bpm6-modszerant-szerinti-adatok>
78. Magyar Nemzeti Bank (2020h): A fizetési mérleg (pénzügyi mérleg) közvetlentőke-befektetések irány és szektor szerinti megbontása (SCV vállalatok nélkül) táblázat, <https://www.mnb.hu/letoltes/bpm6fmuyhufhu.xlsx>
79. Magyar Nemzeti Bank (2020i): A nemzetgazdaság pénzügyi számlái, Negyedéves idősorok szektoronként, <https://www.mnb.hu/statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/xii-a-nemzetgazdasag-penzugyi-szamlai-penzugyi-eszkozok-es-kotelezettsgek-allomanyai-es-tranzakcioi/teljes-koru-minden-sektorra-vonatkozo-penzugyi-szamlak/idosoros-tablak-szektoronkent-scv-kel>
80. Magyar Nemzeti Bank (2020j): Éves jelentés, 2019. <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/eves-jelentesek/eves-jelentes-2019>
81. Magyar Nemzeti Bank (2021a): Fizetési mérleg jelentés, 2021. január <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/fizetesi-merleg-jelentes>
82. Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény végrehajtásáról szóló törvény
83. Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről szóló 2017. évi C. törvény végrehajtásáról szóló törvény
84. Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény végrehajtásáról szóló törvény
85. Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény végrehajtásáról szóló törvény

86. Nemzeti Adó- és Vámhivatal (2020a): Szociális hozzájárulási adó mértéke
https://nav.gov.hu/nav/ado/szocialis_hozzajarulasi_ado/ado_merteke.html
87. Nemzeti Adó- és Vámhivatal (2020b): Minimálbér, garantált bérminimum c. táblázat
https://nav.gov.hu/nav/ado/jarulek/Minimalber__garantalt_berminimum.html
88. Pénzügyminisztérium (2021): A költségvetés 2020-ban maradéktalanul biztosította a járvány elleni védekezés és a gazdaságvédelem forrásait, 2021.01.11., <https://kormany.hu/hirek/a-koltsegvetes-2020-ban-maradektalanul-biztosította-a-jarvany-elleni-vedekzes-es-a-gazdasagvedelem-forrasait>
89. T/1671. számú törvényjavaslat A Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről szóló 2016. évi XC. törvény végrehajtásáról, <https://www.parlament.hu/irom41/01671/01671.html>
90. T/13098. számú törvényjavaslat A Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény végrehajtásáról, <https://www.parlament.hu/irom41/13098/13098.html>
91. Versenyszféra és a Kormány Állandó Konzultációs Fóruma (VKF): Megállapodás a minimálbér, a garantált bérminimum és a reálbérek emeléséről, valamint a munkáltatói terhek csökkentéséről, 2016.11.24., [visz.org.hu › vkf_megallapodas_2016_11_24](http://visz.org.hu/vkf_megallapodas_2016_11_24)

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

Az elemzésben szereplő mutatószámok meghatározásához szükséges adatok elérhetősége

Alapadat megnevezése	Publikálás gyakorisága	Publikálás dátuma	Publikáló szervezet	Nyilvános elérhetősége
Centralizációs arány GDP	Évente/ Félévente	Minden évben április 1-ig, illetve október 1-ig	KSH	https://www.ksh.hu/edp_jelentes http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadata/xstadat_evkozi/e_qp001b.html?back=/stadat_krm http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadata/xstadat_eves/i_qp001y.html
Kormányzati szektor uniós módszertan szerinti hiánya a GDP százalékában	Évente/ Félévente	Minden évben április 1-ig, illetve október 1-ig	KSH	https://www.ksh.hu/edp_jelentes http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/edp/edp20201022/index.html
Elsődleges költségvetési egyenleg a GDP százalékában	Évente	Évente legkésőbb július 30-ig	PM	http://www.parlament.hu/irom41/01671/01671.html https://www.parlament.hu/irom41/13098/13098.html
Devizaadósság aránya	Évente/ Havonta	Minden hónapban	ÁKK	http://www.akk.hu/hu/oldal/kiadvanyok#eves-jelentesek https://akk.hu/download?path=qwGg1lwB.pdf https://akk.hu/download?path=q7ob9GnR.pdf https://akk.hu/download?path=ynKZEqwg.pdf https://akk.hu/download?path=111d52d7-2f07-4596-9c3a-9da526c39d91.pdf https://akk.hu/download?id=e044fba9-640b-4a96-bc6d-ceed811d2566
Euró kötvény felára	Évente/ Havonta	Minden hónapban	ÁKK	http://www.akk.hu/hu/oldal/kiadvanyok#havi-jelentesek https://akk.hu/download?path=PnYD3Wwy.pdf https://akk.hu/download?path=Y79gdmw0.pdf https://akk.hu/download?path=e20a3b28-e75c-4e4c-87e8-7c0d885a6560.pdf https://akk.hu/download?path=yropyPAwN.pdf
Árfolyam-érzékenység (devizaadósság összetétele, MNB középárfolyam)	Évente/ Havonta	Minden hónapban	ÁKK, MNB	http://www.akk.hu/hu/oldal/kiadvanyok#eves-jelentesek https://akk.hu/download?path=qwGg1lwB.pdf https://akk.hu/download?path=q7ob9GnR.pdf https://akk.hu/download?path=ynKZEqwg.pdf

Alapadat megnevezése	Publikálás gyakorisága	Publikálás dátuma	Publikáló szervezet	Nyilvános elérhetősége
				https://akk.hu/download?path=111d52d7-2f07-4596-9c3a-9da526c39d91.pdf https://www.mnb.hu/arfolyam-lekerdezes
Referenciahozamok	Évente/ Havonta	Minden hónapban	ÁKK	http://www.akk.hu/hu/oldal/kiadvanyok#eves-jelentesek https://akk.hu/download?path=qwGg1lwB.pdf https://akk.hu/download?path=q7ob9GnR.pdf https://akk.hu/download?path=ynKZEqwg.pdf https://akk.hu/download?path=111d52d7-2f07-4596-9c3a-9da526c39d91.pdf
Forintadósság durációja	Évente/ Negyed- évente	Minden negyedévben	ÁKK	http://www.akk.hu/hu/oldal/kiadvanyok#eves-jelentesek https://akk.hu/download?path=qwGg1lwB.pdf https://akk.hu/download?path=q7ob9GnR.pdf https://akk.hu/download?path=ynKZEqwg.pdf https://akk.hu/download?path=111d52d7-2f07-4596-9c3a-9da526c39d91.pdf
Kamatkiadások a GDP százalékában	Évente	Évente legkésőbb július 30-ig	ÁKK	https://akk.hu/statisztika/allamadossag-finanszirozas/kozponti-koltsegvetes-brutto-kamatkiadasainak-kamatbeveteleinek-alakulasa
Exportpiaci részese- dés	Évente	Évente legkésőbb szeptemberig	Eurostat	https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tipsex13&plugin=1
Nettó nemzetközi befektetési pozíció	Évente	Évente legkésőbb szeptemberig	Eurostat	https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tipsii10&plugin=1
Folyó fizetési mérleg egyenlege a GDP százalékában	Évente/ Negyed- évente	Évente legkésőbb április 30-ig	MNB	https://www.mnb.hu/statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/viii-fizetesi-merleg-kozvetlen-tokebefektetesek-kulfolddel-szembeni-allomanyok/fizetesi-merleg-kulfolddel-szembeni-allomanyok/bpm6-modszertan-szerinti-adatok
Ipari termelés volumenindexe	Évente	Tárgyév követő augusztus	KSH	https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_oia002.html

Alapadat megnevezése	Publikálás gyakorisága	Publikálás dátuma	Publikáló szervezet	Nyilvános elérhetősége
Munkaerőköltség	Évente	Tárgyévét követő augusztus	KSH	https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qli044a.html , https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qli053e.html
Szolgáltatások hozzájárulása a GDP növekedéséhez	Évente/ Negyed- évente	Tárgyévét követő március	KSH	https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpt017a.html
Vállalati hitelállomány volumenindexe	Félévente	Tárgyévét követő május	MNB	https://www.mnb.hu/kiaadvanyok/jelentesek/hitelezesi-folyamatok/hitelezesi-folyamatok-2020-szeptember
K+F ráfordítások a GDP százalékában	Évente	Tárgyévét követő 210. nap	KSH	http://www.ksh.hu/thm/1/indi1_3_1.html
Bruttó állóeszköz felhalmozása a GDP százalékában	Évente	Tárgyévét követő szeptember/ előzetes adatok 3 hónapon belül	KSH	http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/jelberuh/2019/index.html
Aktivitási ráta	Évente/ Negyed- évente	Tárgyévét követő 2. hónap	KSH	https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf001.html
Tartós munkanélküliségi ráta	Évente/ Negyed- évente	Tárgyévét követő 2. hónap	KSH	http://www.ksh.hu/thm/2/indi2_3_2.html
Foglalkoztatási arány	Évente/ Negyed- évente	Tárgyévét követő 2. hónap	KSH	https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf001.html
Háztartások pénzügyi eszközeinek állománya	Évente/ Negyed- évente	Tárgyévét követő 2 hónapon belül	MNB	https://www.mnb.hu/statisztika/statisztikai-adatok-informaciok/adatok-idosorok/xii-a-nemzetgazdasag-penzugyi-szamlai-penzugyi-eszkozok-es-kotelezettssegek-allomanyai-es-tranzakcioi/teljes-koru-minden-szektorra-vonatkozo-penzugyi-szamlak/idosoros-tablak-szektoronkent-scv-kel
Bruttó reálkereseti index	Évente	Tárgyévét követő 2 hónapon belül	KSH	https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qli042.html

Alapadat megnevezése	Publikálás gyakorisága	Publikálás dátuma	Publikáló szervezet	Nyilvános elérhetősége
Háztartások fogyasztási kiadásainak volumenindexe	Évente	Tárgyévét követő 210. nap	KSH	http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpf006b.html
Szegénységi arány	Évente	Tárgyévét követő 3. hónapon belül	KSH	http://www.ksh.hu/thm/2/indi2_6_1.html
A 25–64 éves népességből oktatásban, képzésben részt vevők aránya	Évente	Tárgyévét követő 3. hónapon belül	KSH	http://www.ksh.hu/thm/1/indi1_3_2.html
Az ezer főre jutó kiadott építési engedélyek száma	Évente/ Negyed- évente	Tárgyévét követő 3. hónapon belül	KSH	http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_zrp003b.html https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd003c.html

Forrás: ÁSZ szerkesztés

Az elemzésben szereplő mutatószámok értékelési táblázata

1. szint	2. szint Tényezőcsoportok	3. szint Mutatószámok	Számítási mód	Negatív kockázati tényező	Pozitív kockázati tényező
1. Államadósság	1.1. Költségvetési hiány	Centralizációs arány változása	3 év mozgó- átlaga	Növekedés mértéke legalább 2 százalékpont	Csökkenés mértéke legalább 2 százalékpont
		<i>Kormányzati szektor uniós módszer- tan szerinti hiánya a GDP százaléká- ban</i>	3 év mozgó- átlaga	Növekedés mértéke legalább 0,5 százalékpont	Csökkenés mértéke 0,5 százalé- pontnál nagyobb
		Elsődleges költségvetési egyenleg változása a GDP százalékában	3 év mozgó- átlaga	Negatív előjelű, vagy pozitív eset- ben a csökkenés mértéke leg- alább 0,5 százalékpont	Pozitív előjelű és a növekedés mértéke legalább 0,5 százalé- pont
	1.2. Államadósság-keze- lés - Devizaadósság	Devizaadósság teljes adóssághoz viszonyított arányának változása	3 év mozgó- átlaga	Devizaadósság aránya legalább 1,5 százalékponttal növekszik	Devizaadósság aránya legalább 1,5 százalékponttal csökken, és a bruttó kamatkidadások a GDP ará- nyában nem növekednek
		<i>Euró kötvény felárának változása</i>	3 év mozgó- átlaga	Növekedés mértéke legalább 0,5 százalékpont	Csökkenés mértéke legalább 0,5 százalékpont
		Árfolyam-érzékenység változása (%)	3 év mozgó- átlaga	Növekedés mértéke legalább 15 százalékpont	Csökkenés mértéke legalább 15 százalékpont
	1.3. Államadósság-keze- lés - Forintadósság	Referenciahozamok "széttartásának" változása	3 év mozgó- átlaga	A 10 éves referenciahozam növe- kedése mellett a csökkenés mér- téke legalább 0,3 százalékpont	A 10 éves referenciahozam csök- kenése mellett a növekedés mér- téke legalább 0,3 százalékpont
		<i>Forintadósság durációjának változása</i>	3 év mozgó- átlaga	Csökkenés mértéke legalább 0,5 év	Növekedés mértéke legalább 0,5 év
		Kamatkidadások változása a GDP száza- lékában	3 év mozgó- átlaga	Növekedés mértéke legalább 0,5 százalékpont	Csökkenés mértéke legalább 0,5 százalékpont

2. GDP	2.1. Versenyképesség (külső)	Exportpiaci részesedés változása	5 év szám-tani átlaga	Csökkenés mértéke 3 százalékpontonál kisebb	Növekedés mértéke 3 százalékpontonál nagyobb
		<i>Nettó nemzetközi befektetési pozíció változása</i>	3 év mozgó-átlaga	Csökkenés mértéke legalább 5 százalékpont	Növekedés mértéke legalább 5 százalékpont
		Folyó fizetési mérleg egyenlegének változása a GDP százalékában	3 év mozgó-átlaga	Csökkenés mértéke legalább 0,5 százalékpont	Növekedés mértéke legalább 0,5 százalékpont
	2.2. Versenyképesség (belső)	Ipari termelés versenyképességének változása	3 év szám-tani átlaga	Csökkenés mértéke legalább 2 százalékpont	Növekedés mértéke legalább 2 százalékpont
		<i>Munkaerőköltség változása</i>	3 év szám-tani átlaga	Növekedés mértéke legalább 5 százalékpont	Növekedés mértéke az inflációs ráta értékénél kisebb
		Szolgáltatások bruttó hozzáadott értékének változása	3 év mozgó-átlaga	Csökkenés mértéke legalább 0,3 százalékpont	Növekedés mértéke legalább 0,3 százalékpont
	2.3. Fejlesztés	Vállalati hitelállomány változása	3 év mozgó-átlaga	Negatív érték	Növekedés mértéke legalább a GDP 1%-a
		<i>K+F ráfordítások változása a GDP százalékában</i>	3 év mozgó-átlaga	Negatív érték	Növekedés mértéke legalább 0,3 százalékpont
		Bruttó állóeszköz felhalmozás változása a GDP százalékában	3 év mozgó-átlaga	Negatív érték	Növekedés mértéke legalább 5 százalékpont
	2.4. Foglalkoztatás	Aktivitási ráta változása	3 év mozgó-átlaga	Negatív érték	Növekedés mértéke legalább 1 százalékpont
		<i>Tartós munkanélküliségi ráta változása</i>	3 év mozgó-átlaga	Pozitív érték	Csökkenés mértéke legalább 0,5 százalékpont
		Foglalkoztatási arány változása	3 év mozgó-átlaga	Negatív érték	Növekedés mértéke legalább 1 százalékpont

2.5. Fogyasztás	Háztartások pénzügyi eszközeinek állományváltozása	3 év mozgó- átlaga	Csökkenő tendencia és a háztartások fogyasztási kiadásai nem növekednek	Növekvő tendencia és a háztartások fogyasztási kiadásai növekednek
	<i>Bruttó reálkeresetek változása</i>	3 év számtani átlaga	Negatív érték	Növekedés mértéke legalább 3 százalékpont
	Háztartások fogyasztási kiadásainak változása	3 év számtani átlaga	Negatív érték	Növekedés mértéke legalább 3 százalékpont
2.6. Gazdasági-társadalmi fenntarthatóság	Szegénységi arány változása	3 év mozgó- átlaga	Pozitív érték	Negatív érték
	A 25-64 éves népességből oktatásban, képzésben részt vevők aránya	3 év mozgó- átlaga	Negatív érték	Pozitív érték
	Az ezer főre jutó kiadott építési engedélyek száma	3 év mozgó- átlaga	Negatív érték	Pozitív érték

Forrás: ÁSZ szerkesztés

3. számú melléklet

A tényezőcsoportok és a tényezők 2019. évi minősítésének változása a 2017. évhez képest

Tényezőcsoport megnevezése	Tényezőcsoport minősítése	1. tényező	2. tényező	3. tényező
Költségvetési hiány	nem változott (stabil)	nem változott (stabil)	nem változott (stabil)	nem változott (negatív)
Államadósság-kezelés Devizaadósság	pozitívról stabilra változott	nem változott (pozitív)	nem változott (stabil)	pozitívról stabilra változott
Államadósság-kezelés Forintadósság	nem változott (stabil)	nem változott (stabil)	nem változott (stabil)	nem változott (stabil)
Versenyképesség- külső	pozitívról stabilra változott	nem változott (stabil)	nem változott (pozitív)	pozitívról negatívra változott
Versenyképesség- belső	nem változott (stabil)	nem változott (stabil)	nem változott (negatív)	nem változott (pozitív)
Fejlesztés	nem változott (stabil)	pozitívról negatívra változott	nem változott (stabil)	nem változott (stabil)
Foglalkoztatás	pozitívról stabilra változott	pozitívról stabilra változott	nem változott (pozitív)	pozitívról stabilra változott
Fogyasztás	nem változott (pozitív)	nem változott (pozitív)	nem változott (pozitív)	nem változott (pozitív)
Gazdasági-társadalmi fenntarthatóság	nem változott (pozitív)	nem változott (pozitív)	pozitívról negatívra változott	nem változott (pozitív)

Forrás: ÁSZ szerkesztés

A 2019. évben az ÁSZ által közzétett „Az adósságcsökkentés fenntarthatósága” című elemzésben a devizaadósság, a külső versenyképesség és a foglalkoztatás tényezőcsoportok az indikátorok 2017. évi értékelése alapján pozitív minősítéssel szerepeltek, amelyek a 2019. évi értékelés szerint stabil minősítést kaptak. A változást a devizaadósság esetében az árfolyam-érzékenység változás mutatószámának pozitívról stabilra változása, a külső versenyképesség esetén a folyó fizetési mérleg egyenleg GDP arányos változásának negatív kockázati tényezőként történő azonosítása, a foglalkoztatás tényezőcsoportnál - a korábbi pozitív minősítés helyett - az aktivitási ráta és a foglalkoztatási arány stabil minősítése okozta. További két tényező minősítése változott, a fejlesztés tényezőcsoportba tartozó vállalati hitelállomány-változás és a gazdasági-társadalmi fenntarthatóság tényezőcsoportnál a 25-64 éves népességből az oktatásban, képzésben részt vevők arányának minősítése lett negatív, amelyek azonban a tényezőcsoportok minősítését nem változtatták meg.

1052 Budapest, Apáczai Cs. J. u. 10. | 1364 Budapest 4. Pf. 54

TEL: +36 1 484 9100

email: szamvevoszek@asz.hu

web: www.asz.hu | www.aszhirportal.hu